Yad Vashem M61/35

J e g y z ő k ö n y v .

Készült Brenbergbányán 1945.évi március hó 29.-én arról, hogy alulirottak a Kormánybiztosság birtokában levő idegen valutákat miként vették őrizetbe a kitelepülés alkalmával azok biztositása céljából.

Az idegen papirpénzek részben a m.kir.póstatakarékpénztártól,másrészt pedig értékládák felbontásából származik.

A m.kir.póstatakarékpénztártól átvett idegen pénzeket a bizottság lo, azaz Tiz U.S.A. dollár hiján a boritékokon jelzett összegben előtalálta.

Ennek megállapitása után az összes valutát az alábbiaknál az ott megjelölt összegben vétettek őrizetbe.

dr.Toldi Árpád 19695o, azaz Tizennégyezerkilencszázötven U.S.A. dollárt 17.46o azaz Tizenhétezernégyszázhatvan sveici frankot, 29 azaz Huszonkilenc angol fontot, 22 azaz Huszonkettő Kanadai dollárt, 6 azaz Hat palesztinai fontot, lo azaz Tiz Svéd koronát, 5 azaz Öt birodalmi német márkát.

dr.Avar László 14.935 azaz Tizennégyezerkilencszázharmincöt U.S.A. dollárt, 17.46o azaz Tizenhétezernégyszázhatvan sveici frankot, 29 azaz Huszonkilenc angol fontot, 22 azaz Huszonkettő Kanadai dollárt, 4 azaz Négy Palesztiniai fontot, 5 azaz Öt Svéd Koronát, 5 azaz Öt birodalmi német márkát.

dr.Z.Kiss Ernő 14.93o azaz Tizennégyezerkilencszázharminc U.S.A. dollár 17.46o azaz Tizenhétezernégyszázhatvan sveici frankot, 29,azaz Huszonkilenc angol fontot, 22 azaz Huszonkettő Kanadai dollárt, 3 azaz Három palesztiniai fontot, 5 azaz Öt Svéd koronát és 5 azaz Öt birodalmi német márkát.

dr.Zolnay Béla 14.93o azaz Tizennégyezerkilencszázharminc U.S.A.dollárt 17.45o azaz Tizenhétezernégyszázötven sveici frankot, 28 azaz Huszonnyolc angol fontot, 22 azaz Huszonkettő Kanadai dollárt, 3 azaz Három palesztiniai fontot, 5 azaz Öt birodalmi német márkát.

Ercse Sándor 14.92o azaz Tizennégyezerkilencszázhusz U.S.A.dollárt, 17.45o azaz Tizenhétezernégyszázötven sveici frankot, 27 azaz Huszonhét angol fontot és 7o schillinget, 22 azaz Huszonkettő Kanadai dollásrt, 5oo azaz Ötszáz Millárost és 5 azaz Öt birodalmi német márkát.

Nevezettek aláirásullal elismerik a fenti összegek őrizetbe vételét és kötelezik magukat arra, hogy felhivásra a kitelepülés megtörténte után azokat visszaszármaztatják. Ezt a jegyzőkönyvet kettő példányban állitottuk ki. A jegyzőkönyv egyik példányát dr.Toldi Árpád a másikat dr.Avar László vette magához.

A jegyzőkönyvet felolvasás után helybenhagyólag aláirtuk.

K.m.f.

dr.Toldi Árpád,dr.Avar László dr.Z.Kiss Ernő, dr.Zolnay Béla és Ercse Sándor s.k.

Elrendelem a lo dollár hiány megállapitását. Az átvevők kötelesek mind utána számolni, mert lehet, hogy számolási tévedés állott elő a légiriadó és elg.gépek megjelenése okozta zavarban.

1945.III/29.dr.Toldi s.k.

115422

Yad Vashem M61/35

3

Az Állami vagyonszállitmány vezetőjének dr.Avar László oszt.vez.
A szállitmányhoz csatlakozik Kleckner szds.szállitmányvezetőparancsnoksága alatt a H.T.M.teljes tágabb törzse.

A mozdonyt és még hiányzó kb.5 waggont a német vonalon kell követelni. Hivatkozni kell az államközimegállapodás rendkivüli felelősségére és Vesse majer német követ egyenes utasitására. Görbehalomban, Bánfalván, Ágfalván és Sopronban van távbeszélő vonal. Érintkezésbe kell lépni a lehető legmagasabb német psággal és onnan kell azonnali parancsot kérni a német vasuti szerv részére. A soproni Gyesev. pup-nál levő Thomas német hadnagy és a magyar Schiller szds. már tegnap jelentette nekem és gróf Markovits aŧez-nek, hogy tagnag 19 órára itt lesz a mozdony a kocsikkal.

A H.T.M.-t be kell rakni és azonnak kell indulni. Már a mozdony megérkeztekor kell irányitást kérni. Százados ur az egész szállitmányról készitsen jegyzéket, hogy a felvilágositást meg tudja adni. El kell vinni a szerelvénnyel 1 kocsi tartalék-szenet is a mozdony részére. /Be van rakva/.

A szállitmány rendeltetése a Marsch Befehl szerint Hallein - Salzkammergut.

Én a szállások előkészitése és a fontosabb anyag biztositása végett személygépkocsin előre megyek. Tartózkodási helyem Hallein, ott kell nálam jelentkezni a szállitmány beérkeztével, - és oda kell utasitani a hozzám fordulni akarókat. A német hatóságokkal szemben mindenütt ki kell hangsulyozni a "Birodalom érdekét" és az államközi megállapodással járó rendkivüli felelősségét annak, aki vonakodnék teljesiteni az igényeket. Minden választ a német pság és szervektől irásban kell kérni. /Különösen áll ez elutasitó alkalommal/ Mindig a legmagasabb szervig kell vinni a kérdést, ha simán nem menne.

1945.III.3o.-án.

A miniszter rendeletéből:

dr.Toldi ezredes .

115423

Yad Vashem M61/35

19

J e g y z ő k ö n y v .

Készült 1945.április hó 21-én a Hopfgartenben a DR.München 91482 számu waggon felnyitása tárgyában.

Jelen vannak alulirottak:

dr.Avar László polgármester tudomására jutott, hogy ismeretlen tettesek az egyik vagont megdézsmálták. Folyó hó 2o-án dr.Zolnay Béla és Ercse Sándorjelentették, hogy a DRá 91482 számu vagon fékfülkéjében állitólag két bőrönd töltőtoll van elrejtve. Fékfülkébe felmentek , böröndöket azonban nem találták, ellenben észrevették, hogy a vagon tetejének a fékfülke felé eső része cca. egy araszny területen el van törve. A nyiláson benyulva az ott elhelyezett böröndöket felnyitották, s igy megdézsmálták. dr.Avar László polgármester elrendelte a vagon felnyitását, a vagon felső sarkában elhelyezett 1 koffert, melyben töltőirónok voltak, felfeszitve találtunk, a közelben volt egy szombathelyi származásu lekötött koffer, melyben arany és ezüst értéktárgyak vannak boritékolva, a polgármester feltevése szerint az összelapitott kofferből szintén tünhettek el értéktárgyak.

dr.Avar László polgármester ezuton is megállapitja, hogy a vagon csomagolása slendrián módon történt, kofferek, bőröndök, ládák összevisszaságban bevernek a vagonban, térkihasználásra nem fektettek sulyt értékes télikabátok csomagolás nélkül vannak a vagonba behányva.

A polgármester tudomására jutott, hogy a fent leirt vagon fékfülkéjében az elmult napokban német katona egy vasutas és egy civil egyén tartózkodott az egyiknél fejsze volt, - tudomására jutott az is, hogy gyerekek akik a vagon felfeszitését észrevehették, feljártak a fékfülkébe.

A Polgármester az ismeretlen tettesek megállapitása és a büntető eljárás megindítása végett a lépéseket már megtette. A vizsgálás és kihallgatásokról jegyzőkönyvet vesz fel, amelyeket jelen jegyzőkönyvhöz mellékel.

A jegyzőkönyv felolvasás után aláiratott.

K.m.f.

dr.Avar László s.k.
polgármester

dr.Zolnay Béla s.k.
pü.titkár

Jeszenői István s.k.
jegyzőkönyvvezető

dr.Tolnay Oszkár s.k.
számv.főnök

Ercse Sándor s.k.
őrség parancsnok

Rátkai örm.s.k.
csendőr örmester

115424

Yad Vashem M61/35

5

J e g y z ő k ö n y v .

Készült Hopfgartenben 1945.évi április hó 22-én.

Jelen vannak alulirottak:

Megjelent Galambos Gyula m.kir.t.zászlós és a hozzá intézett kérdésekre előadja:

Kufsteitől délre egy két kilométerre áll az a szerelvény, melyet Bécsből mentettem. Az üzemanyag elfogyott és ezért jöttem Hopfgartenbe.

Az uton a szerelvény után senki sem érdeklődött. Salzburg előtt 8 km. találkoztam Hellebront miniszterrel, aki közölte, hogy tudomása szerint Toldi ezredel Halleinban van. Salzburgban felkerestem a budapesti magyar követet Nessenmayert, aki irást adott és Landekkbe irányitott. Halleinba később ezután mentem, Toldi ezredest már nemtaláltam ott.

Avar dr.polgármester az osztály helyettes vezetője közli, hogy Toldi ezredes ma egy hete indult el Landekkbe helycsinálás végett, azonban mai napig értesitést, parancsot nem adott további teendőkre.

Feltáratott.

K.m.f.

dr.Avar László s.k.
polgármester

Galambos Gyula s.k.
t.zászlós

dr.Tolnay Oszkár s.k.
pü.tanácsos.

115425

yad vashem m61/35

21

6

Stab General von B o t h .

H.Q.,den 7.4.1945.

Bescheinigung.

Der ungarische Fänrich Julius Galambos ist vom ungarischen General-Major Olchváry in Wien beauftragt worden, dass Gepäck des Kgl.Ung.Staatsrer, Szálasi, nach Hallein /3o km S Salzburg/ zu befördern. Die ihm ausgehändigten Ausweise sind ihm nach kommen. Der bei meinen Stabe befindlic Kgl.Ung.Verbindungs - Officzier, Hauptmann von Pünkösti, kennt Fähnrich G Galambos persönlich und bescheinigt, dass erd den oben wiedergegebene Auftrag tatsäschlich erhalten hat.

Da es sich beim Gepäck des Staatsfürers um Privát - und ung.Staateigentum handelt, bitte ich, Fähnrich Galambos und die von ihm geleiteten Fahrzeuge ungehindert bis zum Bestimmungsort Hallein passieren zu lassen.

von Both
general der Infanterie. k.

115426

Yad Vashem M61/35

22

J e g y z ő k ö n y v .

Készült Hopfgartenban 1945.évi április hó 24-én.

Jelen vannak alulirottak:

Galambos Gyula m.kir.t.zászlós 5.A.4o9 és G.I. o32 számu autókkal a mai napon bevonult Hopfgartenba. Landekkba a teheraugó fékhibája és a kormányszerkezet elromlása miatt nem tudott elmenni.

A teherautóról dr.Avar László polgármester a következő értékeket vette át, megjegyzi, hogy Zalkay László alőadása szerint az értékeket ő sem vette at és nem tudja, hogy hivatalosan ki vette át. Ar.43,Ar.13,Ar.2 Ar.25,Ar.8,Ar3,Ar.21,Ar.5,Ar.2o,Ar.14,Ar.2,Ar.26,Ar.12, számu aranyakat tartalmazo ládákat melyeket Balogh János m.kir.csendőr százados dr.Toldi Árpád csendőr ezredes részére átadás végett átvett. Br.1,Br.5,Br.8,Br.6. számu brilliánsokat tartalmazó ládákat szintén átvett.

Balogh János százados megjegyzi, hogy a három vaskazetta, melyr dr.Zolnay Béla és Ercse Sándor előadása szerint a házipénztár készletét tartalmazza, brilliánst tartalmaz azoknak a kiadását is kéri.

dr.Avar László polgármester kijelenti, hogy a brilliánst tartalmazó egy ládát, valamint a házipénztárt képező 3 kazettát nem adja át csak az ezredes urnak személyesen, vagy az ügyosztályhoz tartozó bármely tisztviselőnek. Tekintettel a felelősségre átadásról olyan személy részére nem lehet,ki a Németországba való menekülés óta az erzedes ur jóindulatából került a hivatalhoz.

Brilliáns különlegességet tartalmazó kettő ládát és arany pénzt tartalmazó hármas számu ládát dr.Toldi Árpád különleges rendelkezéséig dr.Zolnay pü.s.titkár megőrzés végett átvette.

A házipénztárt illető három vaskazettát Jeszenői István pü.szám vizsgáló vette át.

Azonkivül a vonatra való átrakás és megőrzés végett dr.Avar László polgármester átvette Ar.1,4,6,7,9,22,23,24,31 és 39 számu aranyat tartalmazó ládákat melyeket Ercse Sándor püőri helyezett el az általa megnevezett vagonokban.

Ercse Sándor biztos Balogh századosnak kiadott 5o liter pálinkát. Balogh János százados dr.Toldi Árpád csendőrezredes részére való átadás végett átvett Ar.óra 1,26 és 28 számu aranyórákat tartalmazó ládákat valamint átvette a számvevőségi főnöknek átadott elismervényen feltüntetett ruha, illetve fehérnemüeket.

Schwaabbauer SS százados magyar-német összekötő a jegyzőkönyv lezárása előtt megjelent a Volarbergi menekülési állapotról tájékoztatást adott az adatokat közölte Balogh János századossal felhivta a figyelmét hogy a nála lévő igazolványok nem hatályosak. A vonatra ~~xrx~~ nézve a német hatóságok a magyarokkal egyetértésben döntést fognak hozni, véleménye szerint a vonat itt van a legbiztonságosabb helyen, figyelembe véve a mostani hadihelyzetet. Közölte azt is, hogy a mai napon jött keresztül St.Antonon és látta az ottani állapotokat és a mai napon a mély támadásokat megkezdték.

Felolvasás utan aláiratott.

K.m.f.

Balogh János s.k.
m.kir.szds.

dr.Avar László s.k.

dr.Zolnay Béla s.k.

Ercse Sándor s.k.

dr.Tolnay Oszkár s.k.

Jeszenői István s.k.

Horváth Imre sk.

115427

Yad Vashem M/35
23

dr.Avar László ov.h.polgm.urnak,

Anyagvonaton.

Polgármester ur jelentését megdöbbenéssel vettem tudomásul. Ami a Hellebrant min.ur által nekem szolgálatra átadott gy.Markovits alez. és Csillaghi fhdgy. urakat illeti, szerettem volna, ha tárgyilagos jelentést k kapok polgm.urtól. De most nem is az a lényeg, hogy kicsinyes és alacsony személyi gyülölködésbe fogjanak alárendeltjeim, hanem, hogy ki mennél jobbm igyekezettel segitse elő sulyos feladatunk teljesitését. Ami az ellenem "indult támadást" illet, csak arra utasitnatom Polgm.urat, hogy tartson fegyelmmet kemény kézzel, akik pedig bünös fegyelmetlenséggel a hivatali eskujük ellen vétenek, azokkal majd én fogok szembe nézni, ha Önnek, s mint helyettesemnek - megtagadnák a fegyelmet: ne higyje senki, hogy büntetlenül követhet el kötelességszegést azért, mert ilyen szerencsétlen és sulyos helyzetben vagyunk. Nem is szólva arról, hogy mennyire hitvány és kivetni való, aki még ilyen időkben is megfeledkezik magáról. Amig élek nem fogom türni ezt a hallatlan sülyedést és magtalálom a módját és eszközöket, hogy azok akik érdemtelenül és felelőtlenül megfeledkeznének magukról e komoly - halálosan komoly időkben, megbünhődjenek a magyar létérdekek ellen elkövetett tényeikért.

Most még arra hivom fel Polgm.urat és felelősségem teljes tudatában különös nyomatékkal is kell figyelmeztetnem, hogy minden személyi acsarkodást és fegyelmetlenséget irtson ki ott és kérje meg jobb érzésü derék tisztviselőimet, hogy ne hagyják ott elzülleni a viszonyokat. A lényeges ez legyen: fegyelmezetten rendet tartani, egymást megbecsülni és kifelé becsületet szerezni. A reánk bizott óriási értékeket pedig megőrizni becsülettel és tisztességgel és megtenni mindent, hogy még a legkatasztrófalisabb helyzetben sem kerüljön ellenség kezére legalább a főérték, hanem becsületes emberek bevonásával megőriztessék az uj magyar élet javára. Német részről a támogatás és segitség teljes; a birodalom szervei az államközi megállapodást mindenben tkszteletben tartják. Legyen tehát magatartásunk ehhez érdemes is.

Ilyen értelemben oktassa ki alárendeltjeit és remélem képes mmm is lesz utasitásomnak addig is amig személyesen ott megjelenek, érvényt szerezni.

St.Anton 1945.IV.26.

Kitartás !

dr.Toldi s.k.

115428

Yad Vashem M61/35
25

10

J e g y z ő k ö n y v .

Felvétetett a Hopfgarten-i vasutállomáson 1945.évi május hó 2-án
Jelen vannak: alulirottak:

Megjelent a m.kir.Belügyminisztérium által 1945.évi április hó 30.-án kelt számnélküli meghatalmazással magát igazoló Csomay István főispán és kereste a vonat vezetőjét. A vonaton lévő tisztviselőkkel beszélgetésbe eredt, melynek során közölte, hogy a belügyminisztertől utasitást kapott a szállitmány átvételére és a vonat feletti korlátlan rendelkezésre. Közölte azt, hogy a vonaton lévő értékeket kivánja átvenni és azokat elszállitani. A jelenlevő tisztviselők közül dr.Mingovits István és dr.Touttenui Tibor közölték azt, hogy a szállitmány vezetője Ar.Avar László hivatalos ügyben Kiczbüchelben távozott és elindulása előtt azt az utasitást adta, hogy a szállitmányhoz senkit sem engedjünk hozzányulni annál is inkább, mert az őrségnek olyan utasitást adott, hogy ilyen esetben fegyverét is használja. Nevezett főispán kijelentette, hogy parancsa szerint az értékeket át akarja venni és amennyiben ebbe megakadályoznák kénytelen erőszakot használni és igénybe veszi a Gestapo közremüködését. A jelenlevő tisztviselők a további tárgyalások során közölték fentnevezett főispánnal, hogy dr.Avar polgármester a szállitmány parancsnoka rövidenen visszatér és igy idegen hatóságok közremüködése nélkül nyerjen az ügy elintézést.

Csomay István főispán a tisztviselőkkel tovább beszélgetve megvárta dr.Avar polgármester szállitmányvezető visszaérkezését és azután vele folytatott megbeszélést.

K.m.f.

dr.Tolnay Oszkár s.k.

dr.Mingovits István s.k.
dr.Boga Bálint s.k.
Biró Vilmos s.k.
Torockói Tihamér s.k.
dr.Touttenui Tibor s.k.

115429

Yad vashem m61/35

26

J e g y z ő k ö n y v .

Felvétetett a Hopfgarten-i vasutállomáson 1945.évi május hó 2.-án.
Jelen vannak alulírottak:
dr.Avar László polgármester
Csomay István főispán
Tassonyi Álmos

Megjelent Hopfgarten vasutállomásán Csomay István főispán a m. kir.Belügyminiszter által aláírt Erbfendorfban f.évi április hó 30.-án kelt számúkülli meghatalmazással, mely szerint a belügyminiszter megbízza, hogy a Hopfgarten és Landekk közti területen lévő magyar nemzeti vagyon kezelését dr.Földi Árpád főispánttól vegye át és azt szóbeli utasitása szerint teljhatalommal intézze, szükség esetén a német biztonsági szervek támogatását is vegye igénybe.

dr.Avar László polgármester a következőket közölte:

F.évi május hó 1-sö napján megjelent Vajtha Ferenc bécsi főkonzul két külügyminisztériumi tisztviselő társaságában, felmutatta a vonaton lévő értékek átvételére a külügyminiszter rendelkezését. Az őrizetet jelenleg ellátó polgármester az átadást megtagadta. Ugyanis a felmutatott irások szerint a minisztertanács a külügyminisztert a nemzeti vagyon kezelésével bizta meg. A bécsi főkonzullal együtt a polgármester eljárt a kiczbüchel Landrátnál a Grand Hotelben székelő megbizott német tábornoknál. Reményi Schneller pénzügyminiszter intézkedését is kérte a vonaton levő értékekre nézve, mert a Belügyminiszter részéről az osztályvezető eltávozásával a vonattal és a tisztviselőkkel egyedül maradt. A német hatóságok a m.kir.pénzügyminiszterrel egyetértve a nemzetközi vöröskereszttel történt megállapodás alapján a nemzeti vagyont /:ami ezen a szerelvényen van:/ a Nemzetközi Vöröskereszt oltalma alá helyezték. Ilyen körülmények között további intézkedésre egyenlőre szükség nincs.

Jegyzőkönyv felolvasás után aláiratott.

K.m.f.

dr.Avar László s.k.
polgármester

Csomay István s.k.
főispán.

Tassonyi Álmos s.k.

Tezpkoi Tihamér s.k.
jegyzőkönyv vezető

Kampfschule Führer-Divisionen. 24

Empfangbescheinigung.

5 /fünf/ Fässer Betriebsthff und 2 /zwei/ Brotgetreide empfanger

A.D.

unterschrift.

leutnand und Adjutand.

Yad vashem M61/35

115431

Yad Vashem M61/35

J e g y z ő k ö n y v .

Felvéve a Hopfgarten-i pályaudvaron 1945.évi május hó 4.-én d.u. 3 óra 28 perckor.

Jelen vannak alulirottak:

A hopfgarteni pályaudvaron szolgálatot teljesitő forg.tisztviselő 1 óra 3o perckor közölte dr.Mingovits István pü.tanácsossal, hogy a Kitzbüli Landrátion keresztül érkezett rendelkezés alapján a szállitmányt Bad-Gasteln-környékére irányitották és intézkedtek aziránt, hogy megfelelő lokomotivok álljanak rendelkezésre. A lokomotivok megérkezése 3 óra körülre várható és aztán a vonatot azonnal elinditják.

3 óra 15 perckor az állomásfőnök közölte dr.Avar László polgármester szállitmányvezetővel, hogy a MAV.123.559.22o.213.613 és a 1135513.számu és a szállitmányhoz utolsónak csatolt kocsikat légfék hiányában le kell csatolni.

dr.Avar László polgármester Jeszenői István számvizsgálónál lévő jegyzék alapján intézkedett aziránt, hogy az emlitett kocsikból a legértékesebb ládák azonnal átrakassanak. A ládák átrakása után az emlitett négy kocsi szabályszerü ólomzárral lezáratott és a hopfgarteni állomás állomásfőnökének megőrzés és a szállitmány után való küldés céljából átadatott.

K.m.f.

dr.Avar László
polgármester

dr.Mingovits István
pü.tanácsos

Aláirás sk.
tanu.

Aláirás sk.
tanu.

Aláirás sk.
jegyzőkönyv vez.

115432

Yad vashem m61/35

I.Kampfschule Führerdivisionen O.U.den.4.Maj.1945.

14

Herr Lt.Ballmann ist berechtigt, die nach Rücksprache mit dem Kommandur der Einheit an dieselber an übergebenen Uhren is Empfang zu nehmen.

In Ermangelang eines Eigensteigels

Stamler
Hptm.und Btl.Kommandeur

Stamler
Hptm.Bnd Btl.Kommandeur

500./fünfhundert/ uhren empfangen zu haben beschedigt.

Ballaman.
Leutnand.

115433

Yad Vashem M61/35

15

30

J e g y z ő k ö n y v .

Felvéve a Hopfgarteni pályaudvaron 1945.évi május hó 4.-én délután 3 óra 28 perckor.

Jelen vannak alulirottak:

A fopfgarteni pályaudvaron szolgálatot teljesitő forgalmi tisztviselő 1 óra 3o perckor közölte dr.Mingovits István pü.tanácsossal, hogy a Kiczbüchel-i Landraton keresztül érkezett rendelkezés alapján a szállitmányt Bad-Gastein környékére irányitották és intézkedtek aziránt, hogy megfelelő lokomotivok álljanak rendelkezésre. A lokomotivok megérkezése 3 óra körülre várható és azután a vonatot azonnal elinditják.

3 óra tizenöt perckor az állomásfőnök közölte dr.Avar László polgármester szállitmányvezetővel, hogy a MÁV. 123.559,22o.551,213.613, és a 113.513 számu és a szállitmányhoz utolsónak csatolt kocsikat légfék hiányában le kell csatolni.

dr.Avar László polgármester Jeszenői István számvizsgálónál lévő jegyzék alapján intézkedett aziránt, hogy az emlitett kocsikból a legértékesebb ládák azonnal átrakassanak. A ládák átrakása után az emlitett négy kocsi szabályszerü ólomzárral lezáratott és a hopfgarteni állomás állomásfőnökének megőrzés és a szállitmány után küldés céljából átadatott.

K.m.f.

dr.Avar László s.k. – dr.Mingovits István s.k.
polgármester

dr.Zolnay s.k. Horváth Imre s.k.
tanuk. tanuk.

Olvashatatlan aláirás
jegyzőkönyv vezető.

115434

Yad Vashem M61/35

16

Für erhaltene 11 Uhren von Herrn Dr.Avar wird der eingelöste Betrag von RM.33o an die Kirche für Spende"St.Antonius" eingelegt.

Schwarzach, am 5.Mai.1945

Unterschrift.

115435

Yad Vashem M61/35

17

J e g y z ő k ö n y v .

Felvétetett Bücksteinben a pályaudvaron 1945.évi május hó 6.-án.

Jelen vannak alulirottak:

Alulirottak tanusitják, hogy 1945.évi majus hó 5.-én este Szabó István csendőr őrmester közölte a szállitmányvezető dr. Avar Lászlóval, hogy több csendőrrel együtt másnap a vonatot el fogja hagyni.

dr.Avar közölte vele, hogy senkit nem tart vissza, a mindazok, akik ugy gondolják, hogy eltávozásukkal jobb helyzetbe kerülnek, elhagyhatják a vonatot. Közölte azonban vele és az időközben köréje sereglett többi csendőrrel is, hogy eljárásukat rosszalja, mert hiszen esküjükhöz köti az a parancs, hogy kirendelésüknek és szolgálatuknak mindaddig eleget tartoznak tenni, amig a szállitmányt illetékes hatóságok át nem veszik.

Közölte velük, hogy ennek dacára sem tart vissza senkit, mert hiszen a szállitmány mellett csak olyan emberekre van szüksége, akik parancsait teljesitik és kitartanak mellette és azzel egyben a szerelvény mellett is. Felszólitotta őket, hogy az eltávozók menetlevelüket állitsák ki, amit majd alá fog irni.

Másnap, azaz 6.-án reggel a vonattal a következők távoztak el Bad-Gastein felé és hagyták el a szerelvényt:

Szabó István csendőr őrmester, Patakfalvi Sándor csendőrőrmester, Sági József, Kálmán Menyhért, Hermann Gyula, Molnár Jenő, Balogh János, Tóth János, Pinizsi József, és Tanács János csendőr szakaszvezetők, valamint Metykó Ferenc csendőr tizedes.

A csendőrökkel bejelentés nélkül hagyta el a vonatot Hódi Péter pénzügyőri vigyázó.

Ugyancsak elhagyta a vonatot Sári László pénzügyi dijnok is, aki engedélyt kért az eltávozásra arra hivatkozással, hogy élelmiszere teljesen elfogyott, s az a környék, ahol a vonat most tartózkodik élelmiszer beszerzésre teljesen alkalmatlannak látszik. Igy kényszerhelyzetben kénytelen elindulni.

dr.Avar László Sári László pénzügyi dijnoknak az eltávozási engedélyt megadta, s nevezettet megfelelő igazolvánnyal látta el.

K.m.f.

dr.Avar László s.k.

dr.Mingovits István sk

dr.Zolnay Béla s.k.

Biró Kálmán s.k.

dr.Tolnay Oszkár s.k.

Torockói Tihamér s.k.

dr.Touttenui Tibor sk.

115436

Yad Vashem M61/35

17/a

J e g y z ő k ö n y v .

Felvétetett a böcksteini vasutállomáson, 1945.évi május hó 7.-én.
Jelen vannak alulirottak:

Különböző hireknek, a helyzetnek tisztázása, valamint a magyar hatóságokkal való érintkezés felvétele céljából dr.Avar László polgármester, szállitmányvezető május hó 6.-án délután magához vette dr.Mingovits István pénzügyi tanácsost, dr.Zolnay Béla pénzügyi titkárt és dr. Touttenui Tibor bányahatósági s.titkárt, kikkel a közeli Bad-Gasteinbe ment. Ott különböző helyeken érdeklődtek az iránt, hogy a városban vannak a magyar hatóságok. Az érdeklődések során találkoztak az Operaház titkárával Jászaival, aki közölte, hogy tudomása szerint csak a volt berlini magyar követség tartózkodik a városban. A magyar követségnek az Astoria szálló a hivatalos helye.

Fentnevezettek felkeresték a volt berlini magyar követséget és ott a követ helyettesével, Szigeti Vilmos követségi tanácsos, sajtó attaséval találtak érintkezést. Nevezett a volt berlini magyar követségnél évtizednél hosszabb ideig mint sajtó megbizott teljesitett szolgálatot és az utóbbi időben müködik, mint a követ helyettese. A szerelvény helyzetéről beszélgetve, mikor a részleteket megtudta, valamint azt, hogy a szállitmány mit tartalmaz felkérte dr.Avar Lászlót, mint a szállitmány vezetőjét, hogy fáradjon fel vele az irodába és a részletes dolgokat ott beszéljék meg. dr. Avar László a szállitmány eddigi utjáról és nehézségeiről adott tájékoztatása után azt kérte, hogy a követség vegy a szállitmányt védelme alá, abból a szempontból, hogy az továbbra is megvédhető legyen. Kérte, hogy a német hivatalos fórumok utján is biztositsák a szállitmány védelmét a német katonaság elvonulóban levő egyes emberei, vagy felelőtlen csapatai ellen. Hosszabb ideig tartó beszélgetés során Szigeti Vilmos követségi tanácsos közölte, hogy mindent elkövet arra, hogy a német hatóságok közreműködésével a szállitmány biztonsága meg legyen. Intézkedni fog az iránt, hogy megfelelő igazolás kerüljön a szerelvényen tartozkodó összes személy részére is, kik ezzel bizonyos mértékben nyugalmat is nyernek. Egyben közölte azt is, hogy ez a szállitmány az egyetlen olyan értéket képviselő magyar szállitmány, mely az elmondottak alapján ugyszólván teljes egészében megérkezett eddigi irányitási helyére.

Másnap, azaz 7.-én délelőtt a követség autót küldött dr.Avar Lászlóért, akit a vonaton tartózkodó személyek részletes nyilvántartásával a követ magához kéretett. Visszaérkezés után dr.Avar közölte, hogy a követ igérete szerint minden valószinüség szerint még a délutáni órákban kiküldi a személyekre szóló és megfelelő biztositékot nyujtó igazolásokat. A követtel történt beszélgetés során azt is közölték Avarral, hogy a svejci követségnél egy magát Németh Jánosnak nevező állitólagos magyar megbizott járt, aki az Avar által vezetett szerelvényt felajánlotta Svejcnak. Közölték ennek során egyben Avarral azt, hogy Németh Jánosról az utóbbi időben több mindent hallottak, annyit tudnak róla, hogy állitólag nevezett szállitmányozással foglalkozott és előélete során a német és a magyar politikai rendőrséggel tartott kapcsolatot, mely kapcsolat során több arany cigaretta tárcát és értéket szerzett. Cselekményeinek felderitése most van folyamatban. Ezekre hivatkozva felhivták Avar figyelmét, hogy Némethtel, ha jelentkezne a legnagyobb óvatossággal járjon el.

K.m.f.

dr.Avar László

dr. Mingovits István

dr.Zolnay Béla

dr.Touttenui Tibor

115437

22

Yad vasrem m61/3:

34

S z o l g á l a t i j e g y .

Böckstein, 1945.évi május 11.-én.

Jelentem, hogy a mai nap folyamán MÁV.174.137 gjt. és 136.632 g. kocsit az amerikai katonai bizottság jelenlétében felbontottuk, annak tartalmáról a fentemlitett bizottság meggyőződött. A kocsikat ismét szabályszerüen lezártam.

Paulovits Illés biztos s.k.

23

S z o l g á l a t i j e g y .

Böckstein, 1945.évi május 12.-én.

Jelentem, hogy a mai nap folyamán 174.137 Gjt. és 6533 G.kocsikat az amerikai katonai bizottság jelenlétében fel lett bontva, annak tartalmát megvizsgálták.

Vizsgálat után a kocsi ajtóját egy db.278.sz.biztositó ólomzárral lezártam.

Paulovits Illés biztos sk.

19

J e g y z ő k ö n y v .

Felvétetett a böcksteini vasutállomáson 1945.évi május hó 8.-án.

Jelen vannak alulirottak:

Az itteni német parancsnokság az alagutban lévő szerelvény őrszemélyzetét leváltásban gátolta. A vonat parancsnok dr.Avar László polgármester közölte a német parancsnoksággal, hogy ezt az ügyet rendezze, ellenkező esetben az összes felelősség őket terheli.

Jelenleg 1/4 12 óra van és még az előző este 19 óra óta őrségen levő személyzet leváltható nem volt.

K.m.f.

dr.Avar László s.k.

dr.Mingovits István s.k.
dr.Tolnay Oszkár s.k.
Biró Vilmos s.k.

115438

Yad Vashem M61/35

21

35

Szolgálati jegy.

Böckstein, 1945.évi május lo.-én.

Jelentjük, hogy a mai napon az alagutban őrszolgálat teljesitése közben a következő esemény történt déli 12 és 13 óra között mintegy 2o-3o fő német katona a MÁV.147.137 sz.vasuti kocsi élomzárát leszakitotta és az ajtót kinyitotta azzal a szándékkal, hogy valamit onnan kivegyen. Mi ilyesztésképpenfegyvereinket rájuk fogtuk, mire a támadók eltávoztak, magukkal semmi el nem vihettek, a vasuti kocsi ajtaját becsuktuk. A felváltó őrségnek az esetet tudomására adtuk azzal, hogy a kérdéses vasuti cocsit ólomzárral való lezárásig fokozottabban őrizzék.

Paszovszky Sándor püőri fő
Szendi János őrv.s.k.
Korén József honv.sk.

Láttam azzal, hogy a fentieket kivizsgáltam, a kocsiból semmi sem hiányzik. A kocsi ajtaját 278 sz.l db.ellenőrzési ólomzárral lezártam.
Böckstein,1945.évi május hó lo.-én.

Paulovits Illés püőri bizt.

22

Szolgálati jegy.

Böckstein 1945.évi május hó 9.

Jelentem, hogy a mai napon az alagutban levő szerelvénynél a szolgálat átvétele után az egyik nyitott vagon mellett egy drb. perzsa szőnyeg láttam ledobva.

A szőnyeg visszatételekor a vagon tetején levő szőnyegek össze voltak dobálva, mely arra következtetett, hogy onnan elvittek belőle.

Orosz János I.o.vigyázó s.

Láttam azzal, hogy a vizsgálatot bevezettem.

Böckstein 1945.május 9.

Paulovits Illés biztos s.k.

115439

Yad vashem M61/13

36

24

Szolgálati jegy.

Böckstein, 1945.évi május 14.-én.

J

Jelentem, hogy a vasuti szerelvényt Biró Vilmos miniszteri számvizsgáló urral és egy tüzértizedessel átvizsgáltam, aminek során megállapitottam, hogy az 55.438, a 1,132.599, a 13o.o64, a 128.o62, a 174.137, az 55.438 és a 29.711 sz.vagonok ólomzárai hiányzanak, illetőleg feltöretek.

A 13o.o64 sz.vagonnál megállapitható, hogy az ottlevő ládák egyike felfeszittetett. A láda fémórákat tartalmaz.

dr.Mingovits István s.k.
pü.tanácsos.

24/2

Szolgálati jegy.

Böckstein, 1945.évi május 14.-én.

Jelentem, hogy a mai nap folyamán 7 órakor a szállitmányt megvizsgáltam és a következőket állapitottam meg: a 144.ooo g.128.o62 g. 174.137 g.vasuti kocsi jobboldalá ajtaján levő 278 sz.ólomzár zsinegjei szétszakitva ujból álcázva összekötve, melyből megállapitható, hogy az éj folyamán ismeretlen tettesek /osztrákok/ a kocsikból értéktárgyakat elvittek.

Jelentem továbbá, hogy a 174.137 sz.vasuti kocsinak tartalmát 1/2 23 ó-kor amerikai katonai bizottság átvizsgálta - vizsgálat után eltávoztak, akocsiból semmit el nem vittek. A kocsi zár alá lett helyezve.

Paulovits Illés s.k.

115440

Yad Vashem M61/35

37

K

J e g y z ő k ö n y v .

Felvétetett 1945.évi május hó 14.-én a böcksteini vasutállomáson.
Jelen vannak alulirottak:

Alulirottak már a vonat indulása után megállapitották, hogy a rakodás a legnagyobb felületességgel történt, mert nyitott vagonokban helyeztetett el sok értékes szőnyeg. A német hatóságok előtt nem volt tanácsos ezeket a vagonokat megbontani, és tudomásukra hozni azok tartalmát, ezért dr.Avar László polgármester a legelső adandó alkalommal engedélyt kért az amerikai katonai parancsnoktól arra, hogy a nyitott vagonokban levő és az ut alatt többször megázott szőnyegeket kiterithettesse, megszárithattassa, mert különben azok megpenészednek és elrohadnak. Az amerikai parancsnok az engedélyt megadta, amiután érintkezést keresett a vasuti állomás főnökkel, hogy a felszabaduló nyitott vagonok helyett bocsásson zárt vagont a szőnyegek elhelyezése céljából rendelkezésre.

Az állomás főnök erre igéretet tett, miután dr.Avar László, dr. Mingovits István és Biró Vilmos jelenlétében elrendelte a nyitott vagonokban levő szőnyegek leszedését és napra való kiterítését.

Egyben elrendelte, hogy a szőnyegekm teljes kiszáritása az őrszemélyzet által dr.Mingovits, Biró és Kiss Béla szőnyegszakértő felügyelete alatt történjék. Kiss Béla szakvéleménye alapján fog azután intézkedni azután, hogy a szőnyegek hogyan és milyen elosztásban rakassanak a kiutalandó zárt vagonokba.

K.m.f.

Kiss Béla s.k.
ker.tanácsos

dr.Mingovits István s.k.
Biró Vilmos s.k.

Folytatólagos jegyzőkönyv.

Felvétetett 1945.évi május hó 15.-én d.u. 15 h. 25'-kor.

Az állomásfőnök által rendelkezésre bocsátott 94.15o sz.vagonba rakattak be a nyitott vagonokban levő és időközben kiszáritott szőnyegek, Kiss Béla kereskedelmi tanácsos szőnyegszakértő véleménye alapján. A teljesen elrohadt és szakadt szőnyegek kiselejteztettek, ne hogy a többit is elrohasszák. Átrakás után a vagon mint két oldalon ólomzárral lezáratott. A kiselejtezett szőnyegek nyitott vagonra rakattak.

K.m.f.

Kiss Béla s.k.
ker.tanácsos

dr.Mingovits István s.k.

Biró Vilmos s.k.

115441

Yad Vashem

38

S z o l g á l a t i j e g y .

Werfen, 1945.évi május hó 27.-én.

Jelentem, hogy a mai nap folyamán reggel történt ellenőrzés során a szerelvényt átvizsgáltam és a következőket állapitottam meg:
A B.94.150 G.sz.vagon bal oldali ajtajából a 278 sz.ell.ólomzár hiányzik, a zsinór sértetlen - a zsinórkötés az amelyet alulirott szokott alkalmazni. A kocsi ajtaját senki ki nem nyitotta. Igy büntény nem történt. A kocsi ajtaját 278 sz.ell.ólomzárral lezártam.

Paulovits Illés s.k.

To the Command of the 15th.Inf.Regiment.

-W E R F E N .Castle

Hungarian Red Cross Station for medical assistance
And recovery of passing Hungarian persons and Provision.

Please be so kind and send us the permit of unloading the coal fr
the golden train.

Werfen,26.Mai 1945.

Permission to Remone Cort from
the last train is granted to
Hungarian Red Cross

X.Y.

Lt.Col.

Headquarters 15 th infantry
official.

115442

Yad vashem M61/35
30

Szolgálati jegy.

Werfen, 1945.évi junius hó 4.-én.

Jelentem, hogy a szállitmányt a mai nap folyamán átvizsgáltam és a következőket észleltem: a 191.307 sz.vasuti kocsinak a bal oldalán jobb felső ablaka be van dülve. Gyanus körülményt nem észleltem.

Paulovits Illés s.k.

29

Szolgálati jegy.

Werfen, 1945.égi május 28.-án.

Jelentem, hogy a szállitmányt átvizsgáltam és a következőket állapitottam meg: a 69.142 szl vasuti kocsi baloldali ajtaján levő 278 sz. ólomzárr meg van sérülve, az ólomzár egyik zsinórja el van vágva és az ujból vissza lett dugva az ólomba, majd csipőfogóval összes lett szoritva. A kocsiba jártak-e be idegenek, vagy onnan vittek-e valamit el, az nem állapitható meg. A kocsi ajtaját egy drb.278.sz.ólomzárral lezártam. A megtalált ólomzárat csatolomé

Paulovits Illés s.k.

28

115443

31/b

Yad vashem mel/55
40

S z o l g á l a t i j e g y .

Werfen, 1945.évi junius hó 15.-én.

Jelentem, hogy a mai nap folyamán a szállitmányt átvizsgáltam és a következőket állapitottam meg: a 191.307 sz.vasuti kocsinak bal oldala be van dülve. Gyanus nyomokat nem észleltem.

Paulovits Illés püőri biztos

Banhoff Warfen

1/2

S z o l g á l a t i j e g y .

Werfen, 1945.évi junius 15.-én.

Jelentem, hogy a mai nap folyamán a szállitmányt átvizsgáltam és a következőket állapitottam meg: a 191.307 sz.vasuti kocsinak bal oldala be van dülve. Gyanus nyomokat nem észleltem.

Paulovits Illés püőri biztos sk.

34/b

S z o l g á l a t i j e g y .

Werfen, 1945.évi julius hó 12.-én.

A 136.632 sz.vagonból 17,azaz Tizenhét zsák buzát az 1945.jul.hó 10,-én az amerikai hatóságok szóbeli engedélyével két tiszt jelenlétében az őrszemélyzet részére kivettünk.

Ignács András m.kir.zls.s.k.

34/2

S z o l g á l a t i j e g y .

Werfen, 1945.évi julius hó 12.-én.

A 763.016 sz.vagon helyett,amibe a személyzet egyéni holmija volt, az amerikai hatóság szóbeli engedélyére a 44.036 sz.csukott vagonra cserélték ki.

Ignácz András zls.s.k.

115444

TO FILE

Yad vashem M61/35

32

Banhoff Werfen

1945 VI.21.

Bestättigung.

Es wird hiermit besheinigt, dass der Ungarische transportführer den hiesigen Eisenbahnern für Garten und Wiesenbeschedigung, und sonstigen Entgegenkommen 25.000 Kg. Kohle 25 Centner geschenkt hat. Dafür die Eisenbahnerschaft Wewrfwn Herrn Transportfürer herclich danken.

Banhof Werfwn
Der Banhofversteher
Führener.

33

habe Heute von

der Ungarischen Zivilltung cca.3.5oo kg.Kohle erhalten.

1945.VI.3o.

Hazetzanter Anton s.k.
Bäckerei
Dorf-Werfen, Salzbu

115445

Yad vashem M61/35

44

Magyar Nemzeti Bank

[illegible] / 19[illegible] ügyiratszám.

Tárgy: [illegible]

ÚJ MAGYAR KÖZPONTI LEVÉLTÁR

Előiratok száma:

Utóiratok száma:

Összefüggő iratok száma:

115446

Yad Vashem M61/35

45

136/1946

Salzburg, 1946.február 6.

Külügyminiszter ur!

Tárgy: A magyarországi zsidók tulajdonát képező különböző értékek lefoglalásának és azok külföldre való kiszállításának körülményei.

1945.évi augusztus havában megjelent/a Salzburgban Salzburgban székelt magyar Komité-nál a felsorolt értékeket tartalmazó szerelvény kisérő személyzetének parancsnoka, dr.Avar László, továbbá a kisérő személyzet néhány tagja és előadták, hogy a Verfen-ben vesztegló értékszerelvény tartalmát az amerikai katonai hatóság le foglalta a 46 kocsiból álló,illetve ezen kocsikban elhelyezett értékeket 24 kocsiba elyesztették s ezt a kisebb szerelvényt ismeretlen helyre elszállitották./A magyar Bizottságok a kinemeklült magyarságnak a lokális amerikai hatóságok által engedélyezett érdekképviseleti szervei voltak/.A vasut kisérő személyzetét 14 vasuti kocsiban Altenmarkba vitték, ahol egy táborban lettek elhelyezve.Avar László rendelkezésre bocsájtotta a Salzburg-i Komité-nak ezen alkalommal az értékek kiszállitását tartalmazó egyes jegyzőkönyv másolatokat.Ezekből továbbá Avar Lászlónak és a kisérőszemélyzet több tagjának részletes meghallgatása során történt előadásából a szóbanforgó ügyre vonatkozó tényállást röviden az alábbiakban bátorkodom összefoglalni.

1944.évi április havában a Stojay kormány a magyarországi zsidó állampolgároknak gettóba szállitását, a tulajdonukat képező értékeknek pedig a kincstár javára való elkobzását rendelte el.A rendelet végrehajtásával vidéken a csendőrséget, városokban pedig a közsé i,illetve a rendőrhatóságokat bizták meg.A kiadott rendelkezés nagy horderejére tekintettel zsidó kormánybiztosságot szerveztek, amelynek élére dr.Turvölgyi Albert pénzügyminisztériumi osztály főnökét állitották, akinek egy későbbi időpontban történt államtitkári kinevezése után Toldi Árpád nyug.csendőr ezredes, volt székesfehérvári főispán vette át a Kormánybiztosság vezetését.

A Kormánybiztosság hatásköre a zsidó értékek összegyüjtésére, őrzésére és a felmerülő zsidó vagyonjogi kérdések elbirálására terjedt ki.

Az ilyen módon felállitott hatósági szervezettel

Gyöngyösi János urnak,
Magyarország külügyminisztere
Budapest.

ÚJ MAGYAR KÖZPONTI LEVÉLTÁR

115447

Yad Vashem M61/35

Az ilyen módon felá[illegible]itt hatósági szervezettel azután minden egyes zsidó állampolgár tulajdonat képező értéket/drágaságot, műkincset, nemes fémet, szőrmét, szőnyeget, ruházati cikket/ lefoglalták és azokat az egyes Pénzügyigazgatóság raktáraiban helyezték el.Az 1944.évi julius és augusztus hónapokban bekövetkezett hadihelyzetre tekintettel, a zsidó kormánybiztos a veszélyeztetett helyeken székelő Pénzügyigazgatóságoknál tároló értékeknek a M.kir.Póstatakarékpénztár budapesti főintézetébe való elszállitását rendelte el.Az elszállitás teljes rendben, rakodási jegyzékek kisérete-ben, vasuton vagy tehergépkocsikon történt oly módon, hogy az egyes értékekhez a tulajdonosok nevét feltüntető cim ék voltak erősitve, az egyes csomagokban pedig a pontos tartalmat feltüntető jegyzékek voltak elhelyezve.A budapesti Póstatakarékpénztárnál igy összegyüjtött, továbbá az egyes Pénzügyigazgatóságoknál még elfekvő többi zsidó vagyont egy október havában kiadott további rendelkezés szerint, az ország nyugati felébe való elszállitása céljából az emlitett időpontban vasuti kocsikba rakták.Az igy összeállitott szerelvény október végén indult el Zircz mellett elfekvő Óbánya pusztára.Ide utazott a zsidó kormánybiztosság több tisztviselője dr.Z.Kiss Ernő pénzügyigazgató, miniszteri tanácsos vezetése alatt, továbbá 20-25 főnyi pénzügyőri tisztviselő, akik az őrséget alkották.

1944.évi november havában dr.Toldi Árpád vette át a zsidó kormánybiztosság vezetését, akinek helyetteséül dr.Ávar László törvényszéki birót, volt zentai polgármestert jelölték ki.

Toldi utasitására december havában megkezdték az Óbánya pusztára kiszállitott értékek rendezését.Ez oly módon történt, hogy a csomagokat háromtagu bizottság felbontotta, azok tartalmát a csomagban elfekvő leltárral összehasonlitották és abból a célból, hogy a tulajdonosok nevének megállapitására lehetőség se legyen, az egyes értékekhez erősitett, a tulajdonosok nevét feltüntető cimkéket, továbbá a csomagok tartalmát feltüntető jegyzékeket megse misitették,[illegible]Az értékeket ezután nemenként csoportositották az alábbiak szerint:

1./ Drágakövek és drágaköves ékszerek
2./ Ső nélküli tiszta aranytárgyak
3./ Atany ékszerek, féldrágakövekkel
4./ Arany érmék,
5./ Arany órák
6./ Ezüst tárgyak
7./ Ezüst és fémórák
8./ Textiláruk
9./ Szőrmék

Ez a válogatási munka december közepéig folyt Óbányán amikor is a rosszabbodott hadihelyzetre tekintettel az értékek továbbszállitását rendelték el.A kiválogatott értékesebb rakományt tehergépkocsikon Sopronkövesdre, illetve Nagylózsra, a kormánybiztossági tisztviselők kitelepitési helyére vitték, az értékek többi részét pedig ugyancsak tehergépkocsikon a Zirc-i pályaudvarra, onnan pedig vasuton Bremberbányára szállitották.Erre a helyre hozták később a Sopronkövesdre,illetve Nagylózsra vitt, fentebb emlitett tehergépkocsi rakományt is.Itt tovább folytatták az Óbányán

115448

ÚJ MAGYAR KÖZPONTI LEVÉLTÁR

yad vashem M61/35

47

115449

elkezdett válogatási munkát oly módon, hogy a fegyveres őrizet alatt álló vasuti szerelvényből 2-3 napra való válogatási anyagot az ú.n.válogatási termekbe hoztak le és értékek osztályozá a után pedig az 1-5 pont szerint v logatott nemesfém értékeket a bánya óvóhelyéül szolgáló tárnában rejtették el, a többi értéket pedig /6-9/ a pályaudvaron vesztegl vasuti kocsikba helyezték vissza.

Ayer előadása szerint folliack az volt a terve, hogy az ország egész területének feladása esetén a nemesértékek rejtekhelyéül szolgáló fent említett tárnát robbantják. Annak a tervnek a keresztülvitelére azonb a mieinknek eddig ismeretlen okuál fogva sor nem került.

1944 év november hó végén feltü elrendelte a válogatási munka beszüntetését/három waggon anyag m ugy tlan maradt/ is tudomására hozta az ott működő kormánybiztosság alkalmazottainak, hogy az értékeket Ausztriába fogják szállitani, a kormánybiztossági tisztviselők és az őrség tagjai kötelesek a szerelvénnyel menni,mert a vonatkozó t a mieinknek tekinti, akiket főbe fog lőv ni.

A kiadott rendelkezésre 45 teher és egy személykocsiból összeállitották az értékszerelvényt, amely 1945. évi márc. 30.-án utrakészen állott. 43 kocsiban voltak azok az értékek, amel a fenti osztályozás szerint 6-9 vannak feltüntetve, továbbá ugyan ezekbe a kocsikba helyezték a bánya tárnájában elhelyezett nemesfémértékekből aranyékszert és arany órákat /: 3-5 szerinti osztá zás:/ tartalmazó 53 darab ládát. Ugyanezekben a /43/ kocsikban n tek elhelyezést a kormánybiztossági tisztviselők és az őrség tagjai családtagjaikkal. A szerelvény többi három kocsiját a Brember i bányászok foglalták le. Az értékvonatot március 30-án inditott el Agfalva-Wilhelmburg-Amstätten-Linz-Salzburg útvonalon Hallein rendeltetéssel.

A zsidó vagyon többi, értékesebb része azonban, amel a fentiek szerint a Bremberg-i bánya egyik tárnájában volt elhelyve, nem az értékvonaton, hanem a vonat indulása előtt pár órával ugyancsak Halleinba irányitott kettő drb. tehergépkocsin került külföldre. Erre a két tehergépkocsira a következő értékeket helyeztek:

Briliánst és igazgyöngyöt tartalmazó 8 drb. láda, /: osztályozás szerint 1. pont alá eső érték:/ különleges briliáns és igazgyöngyöt tartalmazó kettő drb. kazetta, /: a briliánsok minden darabja a három karátot meghaladta:/ aranyérmét és aranyrudakat tartalmazó 3 drb. láda és végül kőnélküli tiszta aranyékszert /: 2. pont szerinti osztályozás: / 41 drb. láda.

ÚJ MAGYAR KÖZPONTI LEVÉLTÁR

Yad Vashem M61/35
48

hergépkocsit, amelyen 12 tagu őrség volt elhelyezve két vontató é
több személygépkocsi követte, amelyen többek között Toldi, Z. Kis
Ernő és a kormánybiztosság néhány tisztviselői utaztak. Az autóos
a határátlépést követőleg aknatüzbe került. A kocsik torlódás fol
tán elakadtak, utasai elmenekültek, azok nagyobb része gyalog Bre
bergbányára mentek vissza, ahonnan később teherauton Hopfgartenbe
utaztak, ahová időközben az értékszerelvény megérkezett. Az autó-
park utasai közül Toldi április első napjaiban érkezett meg Halle
ba, ahová pár nappal később odaért az értékekkel megrakott egyik
teherautó is. A Brembergből elindított és a fentiek szerint a hat
ron elakadt második teherautó is előkerült időközben, ez azonban
ment Halleinba, hanem A Hopfgartenben veszteglő értékvonathoz csa
lakozott.

A március 30.án a Brembergbányáról elindított értékvonat bo
bázások miatt több napi késedelemmel április első napjaiban/8-10-é
érkezett Hopfgartenbe Toldi utasitása ellenére, aki a vonatot ere
tileg Halleinba irányitotta. A szerelvény továbbitása érdekében A
vonatparancsnok több esetben fémórákat és szőnyegeket adott át né-
met vasutasoknak, amely ténykedését Toldi a jelentésünk elején em-
litett jegyzőkönyvmásolatokból kitünőleg, jóváhagyólag tudomásulve
Hopfgartenben Toldi ugy rendelkezett, hogy ő előremegy St. Antonba
az értékszerelvény ujonnan kiejlölt helyére, magával viszi a tehe
autón hozott, fentebb már emlitett értékeket, Avar pedig egyidejü-
leg az értékvonatot inditja el ugyanerre a célállomásra. Avar azon
ban Toldinak ezt a rendelkezését nem foganatositta, az időközben
eltelt 3-4 nap közben pedig Briggsleg-nél a vasuti hidat szétbom-
bázták ugy, hogy a St. Antonba való utazáshoz a lehetőség is meg-
szünt.

Április végén Galambos Gyula zls., aki Bécsben csatlakozot
a Brembergből elindult második értékszállitó teherautóhoz, Hopf-
gartenbe érkezett. A teherautón levő értékeket Avar a vasuti sze-
relvényen helyeztette el. Ezeket, valamint az értékszerelvényen egy
értékeit azonban Toldi utólag teherautón St. Antonba szállitotta.
Az Ausztriába menekült nyilas kormány és főnyilasok/: igy Vajta Fe
renc volt Wien-i konzul;/ részéről Hopfgartenben többször történt
kisérlet az értékek elvitelére, e kisérleteket azonban a vonat ki-
sérőszemélyzetének minden alkalommal sikerült megakadályozni. A sz
relvény Hopfgarten-i tartozkodása alatt történt a német összeom-
lás, itt a menekülő SS-i katonaság és a helyi lakosság viselkedése
volt fenyegető az értékek megtartására nézve. A vonatparancsnok -
vallomása szerint - ezt ugy szerelte le, hogy a helyi polgármester-
nek, valamint az SS. vezetőjének a szerelvényről ajándékokat osztot
szét. /: A jegyzőkönyvi vallomások szerint 500 drb. fémórát és töb
rend civilruhát:/ Innen a szerelvény május első napjaiban Schwarzz
St.-Veit-en át Böchstein-ba ment, ahol az értékeket tartalmazó wag-
gonokat az alagutba tolták. Itt állt a szerelvény julius 19.-ig, a
koris az amerikai katonai hatóságok előzőleg történt többszöri hel
szini vizsgálat után a szerelvényt lefoglalták, őrségét lefegyvere
ték, az értékeket 24 vasuti kocsiba rakták át a tudomásunk szerin
Salzburg környékére egy sziklapincébe szállitották.

ÚJ MAGYAR

yad vashem M61/35

49

115451

Szükségesnek tartom ezen alkalommal megemlíteni, hogy az értékek átvétele alkalmával semmiremű elismervényt nem adtak át a vonatparancsnokának, csak kilátásba helyezték a nevezettnek, hogy erről írásbeli értesítést fog kapni. Avar előadása szerint azonban ilyen elismervény kiadása elől az amerikaik többszöri sürgetés dacára is elzárkóztak.

A már többször említett és az Avar részéről a Komit -nak átadott jegyzőkönyvi másolatok tanusága szerint az amerikai hadsereg kémelhárító osztálya /:C.I.C.:/ többizben kihallgatta Avart a vonatparancsnokot, valamint a vonat kiséröszemélyzetét, ludomásom szerint azonban nem talált okot fel forogni arra, hogy a nevezettek ellen bünvádi eljárást tegyen folyamatba.

Toldi hollétét több hónapon át homály fedte, míg sikerült megtudnom, hogy St. Anton-ban lakik és állítólag francia szolgálatban áll. A két tehergépkocsi értékrakomány is, mely Bremberg bányáról lett utbak indítva, hosszu kalandos ututan Tolmival együtt szintén St. Anton-ba érkezett. A rajta levő felbecsülhetetlen értékű vagyontárgyak az Innsbruck-ba időközben se ehult francia megszálló katonai hatóság birtokába került, amelyeket a franciák Párisba szállitották.

A Salzburg környékén erzött értékeket az amerikaik regisztráltatták és felbecsültették. Az ezzel kapcsolatos munkalatok elvégzését egy Milánóból hozott olasz szakember vezetése alatt álló csoportra bizták. A becslés eredményéről hivatalos amerikai tényezők minden felvilágositás elől elzárkoznak. Ennek következtében a legellentmondobb számok vannak forgalomban a szállitmány értékével kapcsolatban.

Az értékszállitmány jogi helyzetével kapcsolatban amerikai részről döntés nem történt és ennek következtében teljesen ismeretlen az amerikai hatóságok terve a fenti értékekkel kapcsolatban. 1946/55. sz. jelentésemben bátorkodtam miniszter Oram nagybecsü figyelmét felhivni az 1946. januárjában Párisban tartott jóvátételi konferencia döntésére egyes európai országoknak Nyugatnémetországban fellelt aranykészleteivel kapcsolatban. E szerint a szovjet-orosz kormány, a szovjet-orosz csapatok által megszállt német területeken talált és lefoglalt aranykészletekre igényét bejelentette. - Azonban nem jelentett be igényt az angolszász hatalmak és Franciaország hadereje által megszállt német területeken talált aranykészletekre. A konferencia ugy határozott, hogy ezeket az aranykészleteket közös alapba utalja, amelyből az érdekelt országok arányosan fognak részesedni. Kivétel az alól az 1945 nyarán Ausztriában és Németország nyugati részeiben fellelt és őrizetbe vett magyar aranykészlet, amellyel kapcsolatban csupán a magyar békeszerződés alkalmával fog döntés történni. Mindezideig nem sikerült megállapitani, hogy a konferencia fenti döntése csupán a Magyar Nemzeti Bank aranykészletére vonatkozik-e, vagy pedig azt a zsidoktól elrabolt értékekre is alkalmazni fogják. - Maradok, miniszter Oram, magyrabecsülő őszinte hive

Gellért Andor s.k. II. főkonzul
A Szövetségesek Által Megszállt Területek Magyar Kormánymegbizottja.

ÚJ MAGYAR

Yad Vashem M61/35

Bericht über die Verhandlungen betreffs der in der amerikanischen Zone beschlagnahmte jüdischen Vermögen.

115452

Ich führte mit dem amerikanischen Oberkommando verschiedene Verhandlungen über das in Oberösterreich beschlagnahmte jüdische Vermögen.

Ich verhandelte mit Colonel Marget, dem Leiter der Financial Divisio Colonel Marget war es, der im Laufe des Sommers, als Mitglied jener Kommission die sich mit dem aus 24 Waggons bestehenden "Goldzug" beschäftigt hat, als Erster die Beobachtung machte, dass dieser aus jüdischem Besitz stammt. Er bemerkte nämlich, dass sich in mehreren Waggons Synagogengegenstände : goldener und silbener Thoraschmuck, Becher, Leuchter, Bessamim-Büchsen usw. befinden. Bei der Sichtung des Fundes fand er auch aus Privatbesitz stammende Halsketten, Magen-David-Medaillone mit hebräischen und ungarischen Inschriften us

Colonel Marget richtete die Aufmerksamkeit der Kommission darauf, dass diese Gegenstände von aus Ungarn verschleppten Juden stammen und meldete dies gleichzeitig seinem Oberkommando, worauf General Clark die Ladung in Beschlag nahm und die Versiegelung der Kisten usw. und ihre Aufbewahrung in einem Felsenkeller in der Nähe von Salzburg verordnen liess.

Ich erfuhr aus offizieller Quelle dass sämtliche Juwelen, Gold-und Silbergegenstände durch einen Juwelier aus Milano geschätzt wurden, der den ganzen Komplex auf 300 - 350 Millionen Dollars schätzte. Colonel Marget , ein guter Jude, wird mir auch in der Zukunft gern zur Verfügung stehen, obwohl die Abklärung der juridischen Fragen nicht in sein Ressort, sondern in ein anderes gehört.

Colonel Marget gab mir eine Empfehlung zu Major Felix T. Simpson, dem Leiter der Reparation und Restitution Branch, in dessen Ressort sämtlic Fragen der Wiedergutmachung und der Kriegsbeute gehören.

Mit Major Simpson verhandelte ich zweimal ausführlich und erfuhr von ihm Folgendes :

Verschiedene europäische Kleinstaaten, sowie die Vertreter zahlerischer Unternehmungen verschiedener Nationalität intervenierten bereits be ihm und baten ihn, den "Goldzug", bezw. einzelne Teile desselben, sowie aus Privatbesitz stammende Mobilien für sie sicherzustellen.

Darüber hinaus wiegt die Tatsache besonders schwer, dass die russischen Behörden offiziell zum Ausdruck gebracht hatten, sämtliche aus Ungarn verschleppten Güter seien dadurch, dass sie durch deutsches Militär entwen wurden, zu deutschem Militärgut geworden, demzufolge sie, die Russen, den ganzen Komplex als russische Kriegsbeute betrachten und ihn für sich selbe beanspruchen.

Yad Vashem M61/35

Major Simpson erklärte, die westlichen Alliierten vertreten seines Wissens den Standpunkt, dass das Eigentumsrecht des ungarischen Judentums in Bezug auf diese Mobilien unbedingt anzuerkennen sei. Er gab seiner Meinung Ausdruck, dass insofern das ungarische Judentum diese Wertgegenstände als Gemeinde-und Privatvermögen zurückfordern würde, dieser Schritt Aussicht auf Erfolg haben könnte, - angenommen freilich, dass vor den amerikanischen Militär-und Zivilbehörden ein die Gesamtheit des ungarischen Judentums vertretende Repräsentanz erscheinen würde, welche seitens der amerikanischen und russischen Sektion der Budapester Kontrollkommission anerkannt ist.

Major Simpson bat mich, ihn im Besitze der oben skizzierten Vollmachten in der nächsten Zukunft wieder aufzusuchen. Er wird mir, als höchstes Vollzugsorgan der zuständigen amerikanischen Militärbehörde, gern zur Verfügung stehen.

Ebenfalls von ihm erhielt ich die Information, dass im Falle einzelne Kultusgemeinden oder kulturelle Institutionen im Stande wären die von ihnen geraubten Kultgegenstände auf Grund einer genauen Beschreibung zu agnoszieren, es keine schwere Aufgabe für ihn bilden würde, ihnen diese auszufolgen.

Laut der Auffassung Major Simpsons ist Ungarn zwar kein feindlicher Staat, aber alle aus dem Lande verschleppten Güter werden seitens der Alliierten Mächte vorläufig "en masse" als gemeinsame Kriegsbeute betrachtet und nur die Friedensverträge werden darüber verfügen, was mit diesen geschehen soll, welche alliierte Macht (oder ihr Benefiziant) die ungarischen Mobilien als Tilgung der Reparationsforderung gutschreiben wird, oder welche Teile dieser Güter dem rechtemässigen Eigentümer als Privatvermögen zurückerstattet werden.

Viktor Schwarz

115453

Yad Vashem M61/35

J e g y z ő k ö n y v .

Készült 1945.évi julius hó 19.-én Werfenben a vasutállomáson levő belügyminisztériumi szerelvényen.

Jelen vannak alulirottak:

D.u. 1/2 2 órakor megjelent az ejtőernyős divíziótól egy főhadnagy, őrségkiséretében ugyancsak megérkezett 2 teherautó is.

A főhadnagy elrendelte, hogy a magyar őrség fegyverrel és csomagjával azonnal hagyja el a szerelvényt, mert leszerelés végett táborba kerül mennek, a azután visszajönnek a többiekhez, magukkal csak egynapi élelmet vihetnek, a többi élelmet a civilek között kell kiosztani. Továbbá elrendelte, hogy a tisztviselők költözzenek a vagonokba össze, mert ők Pongauba mennek, az értékkocsikat pedig Salzburgba viszik.

dr.Avar László felvilágositást, igazolást kért, Kovácsné tolmácsolásával tisztáztatta, hogy a pénzügyőrség nem tekintendő sorkatonaságnak.

A főhadnagy kitért egyébként a válasz elől, kijelentette, hogy a főparancsnokságtól egy tiszt jön, az majd részletes rendelkezést és felvilágositást ad, ellenben az átrakodást és költözködést parancsa értelmében sürgette.

Értékholmik: szőnyegek, ezüstöt tartalmazó ládák voltak az őrség által lakott vagonokban, illetve azok nagy részét az értékek tették ki, a szőnyegeket a többi vagonokból is iderakattam be. A tüzérség személypodgyászának lerakása után megtagadta az engedelmességet, kijelentették, hogy cipekedjenek a civilek. Közben elvittek 2 zsák lisztet és 1 zsák grizt, a csendőrök 1 zsák lisztet és edényeket. A grizsnek fele a tisztviselők járandósága volt. Azonkivül a muníciót a vonaton hagyták. Figyelmeztettem őket, hogy ha nem fognak haladéktalanul a munkához, ha a muníciót a parancs szerint nem viszik magukkal és ha nem hagyják itt lisztből a tisztviselők járandóságát, akkor az amerikai parancsnoksággal intézem el a kérdést. Jobbérzésü honvédek teljesitették parancsomat, azonban lisztet nem adtak át. Nemsokára azután autóra rakták és elvitték őket.

Időközben a főparancsnokságtól megérkezett Bech százados, Amsworth ezredes körzetparancsnok és más sokan mások tisztek.

Bech százados kijelentette, hogy a jó szolgálatról bizonyitványt kapunk, a tisztviselők és az őrség is. Külön elbánásba lesz részünk, Reánk gondot Answorth ezredes fog viselni. Nekem ide adta a titkos telefon számát ha panaszom lesz, hivjam fel. Meg igérte, végül, hogy addig nem megyünk ha za még leltárt nem kapunk, mert leltár nélkül nem tudunk számot adni az általunk mentett holmikról.

Bech hivatta a werfeni, dorfwerfeni polgármestereket, azt nem tudom, hogy velük mit tárgyalt. A werfeni polgármester korábban csere ellenében kérte a birtokunkban levő szenet, ezt most is szóvá tette. Kijelentettem, hogy én már nem rendelkezem, az amerikaiak parancsát teljesitjük.

Időközben befejeződött az átrakodás, utánna kezdetét vette a tolatás. A személyzettel maradt 13 kocsi, az értékszerelvény állt 24 kocsiból. Az értékszerelvény indulása előtt nyomatékosan felhivtam mindenkit, hogy kincstári holmi, tehát a mi őrzésünk tárgyát képezte, senki birtokában ne maradjon. Kocsinként jelentették, hogy ilyen holmi nincs. Itt emlitem meg, hogy a szerelvényen maradt dr.Toldi o.v.rekamier betétje és 1 varrógépje.

Ugyanakkor Bech századosnak átadtam egy koffert, amelyben valuta, brilliáns, magyár német pénz és egyéb értékek voltak.

Bech már volt kint a vonatnál, az irásainkat akkor megtekintette, ugy tudta, hogy mi van a fenti kofferban. Kijelentette különben, hogy az irásokat nem viszi magával. Az értékeke átvételéről irást nem kaptam.

Azután a 24 kocsiból álló értékszerelvény részt elinditották Salzburg felé. A vonaton és a mozdonyon erős ameriaki őrség volt.

Bennünket kb. egy jó félóra mulva elvittek Pongauba, s itt vagonsikat összekapcsolták egy Magyarországba induló szerelvénnyel. Itt már lát-

115454

tak, hogy valami nincs rendjén, mert eddig a vállunkat veregették, igéreteket kaptunk.

dr.Touttenui bányakapitányhelyettes felvette, hogy hol van a szenes vagonunk.számláltam az utolsó percekben, egy vagon hiányzott. A pénzügyőrök azt állitották, hogy azt itt Pongauba kapcsolták le, nekem az volt az észleletem, hogy azt már Werfenben lekapcsolták.

A tárgyalásoknál ezuttal egyedül voltam.

Feltáratott.

K.m.f.

dr.Avar László s.k.
polgármester

Folytatólag készült Pongauban f.évi julius hó 2o.-án.

2o.-án reggel Horich Ervin bement Werfenből Salzburgba és Friedmann kormánymegbizottal közölte a történteket és részünkre segitséget kért.

Ugyancsak 2o.-án d.e dr.Zolnay Bélával dr.Touttenui Tiborral bementünk a közigazgatási parancsnoksághoz és a nyilvánvaló tévedés miatt orvoslást kértünk. Rólunk itt nem tudtak semmit. Rendelkezést reánk vonatkozólag nem kaptak, igy kérésünket elutasitották.

Feltáratott.

K.m.f.

dr.Avar László s.k.
polgármester

Folytatólag készült 1945.évi julius hó 2o.-án d.u.

Jelen vannak alulirottak:

Közösen és egyöntetüen megállapitottuk, hogy vagy egy végzetes tévedés áldozatai lettünk, vagy becsaptak bennünket. Ezért elhatároztuk, hogy utána nézünk a dolognak. Igy dr. Avar és dr.Mingovits mennek másnap Amsworth ezredeshez intézkedés végett, dr.Touttenui és Biró Bad-Gasteinba dr.Zolnai és Kiss mennek Salzburgba. A kiküldötteknek különböző biztató igéreteket kellett volna beváltaniok.

Feltáratott.

K.m.f.

dr.Avar László s.k.
polgármester.

P.d.

21-27-ig állandóan szaladgáltunk a vagyonbiztositása és helyzetünk megváltoztatása végett, addig igéreteken kivül egyebet nem tudtunk elérni. Elelmet igy csak 28.-án kaptunk először.

dr.Avar László s.k.
polgármester.

Yad vashem M61/35

115455

Yad Vashem M61/35
42

30

J e g y z ő k ö n y v .

Felvétetett Werfen vasutállomásán 1945.évi junius hó 6.-án.
Jelen vannak alulirottak:

dr.Bocskor salzburgi amerikai megbizott kérte jegyzőkönyvbe foglalni Galambos Gyula zászlós szállitmányával történteket:

Galambos Gyula zászló a hozzáintézett kérdésekre előadja:

Bécsben a tábori rendészetnél teljesitettem szolgálatot. Tudomásom van arról, hogy egy szállitmányrészleg mely állt egy vonzatóból, 2 teherautóból, 2 személygépkocsiból és állami vagyont szállitott az oroszok átkaroló mozdulata folytán nem nyugatra, hanem Bécsnek vette az utirányt. Bécs előtt a németek az utánpótlás biztositása végett el akarták venni és a szállitmány az uttest szélére akarták rakni, tekintettel arra, hogy a szállitmány mit tartalmaz.

Ezekről jelentést téve a szállitmányt meg akartuk menteni, ugyanis tudomásunk volt arról is, hogy németek tábornokokat, minisztereket, polgári és katonai egyéneket kirabolták, a parancsnokomtól Olchváry vezérőrnagytól parancsot kaptam, hogy a szállitmányt kutassam fel és kisérjem el rendeltetési helyére Bad-Kalleinba.

A szállitmányt a bécsi Rossauer kaszárnyába hozták be, ott a parancsnokságot a szállitmány felett átvettem és f.évi április 1-én indultam Linz felé.

Bécstől 15 km-re egy előttem ismeretlen magyar alezredes megállitott és kijelentette, hogy átveszi a szállitmány felett a parancsnokságot, s amennyiben nem teljesitem parancsát, revolverrel fog kényszeriteni. Jelentettem neki, hogy felsőbb helyről kaptam parancsot a kiséretre és ezért az alezredes ur parancsát nem áll módomban teljesiteni, erőszak esetén erőszakkal leszek kénytelen válaszolni.

Április hó 8.-án Amstettenben a Volksturm katonai, német sorkatonasággal karöltve a szállitmányt megállitották és a fegyvereket elvették. Amstettentől 16 kilométerre elfogyott az üzemanyagunk, az egyik lemaradt tehergépkocsi nyomtalanul eltünt, az irások azon a gépkocsin voltak. A kocsikat a szállitmány biztositása végett levonattattam az utról, a kocsikat álcáztam, a ládákat elástam. Feladatom ezután az üzemanyag biztositása és okmányok beszerzése volt. Kutatásaim során Peters községben Pünkösti magyar századossal találkoztam, aki összekötő tiszt volt és vele Both német tábornok parancsnokságára mentem, almondtam a történteket és kérést terjesztettem elő azzal, hogy Szálasi nemzetvezető podgyászát szállitom. Nem hitték el az általam előadottakat és mint orosz kémet 24 óráig őrizetben tartottak. Pünkösti százados azon igazolására, hogy engem ismer és a személyemmért és az általam előadottakért felelősséget vállal, engedtek szabadon és adták ki a most felmutatott igazolványt, mely szerint én Szálasi podgyászát szállitom Bad-Halleinbe. Üzemanyagot magyar alakulatoktól szereztünk fehérnemükért, óránkért.

Ennsbe április hó 9.-én érkeztem, ahol a náci párttagok a magyaroktól minden elszedtek, bennünket egy kaszárnyaudvarba bevittek és ott a szállitmányt járművekkel együtt el akarták venni. Az előbb emlitett igazolványt felmutattam és hossza veszekedés után a most felmutatott igazolvány szerint a tovább utasitásra engedélyt kaptam.

Az elásott szállitmányt nem mertem teljes egészében magammal hozni, ezért csak egyes ládákat rejtettem el a kocsikon. Ennsből tovább menve Linz után 11 k.-re a nálam levő ládákat elástam a kocsikat elrejtettem és visszafordultam az elrejtett szállitmány részlegért. Azért kellett igy cselekednem, mert tudomásunkra jutott, hogy a párttagok még azokat a szállitmányokat is elkobozzák, melyek Himler irásával voltak ellátva. Én vitéz Anesini Győző vezérőrnaggyal Linzben kerestem az érintkezést és tőle egy kis különleges irásokkal gépkocsit kértem. A vezérőrnagy kérésemet teljesitette gépkocsit és üzemanyagot adott. Éjszaka folyamán visszamentem az elásott ládákért, Ennsben ujból igazoltattak és még ugyanaznap éjszaka a szállitmányt egyesitettem.

115456

Yad Vashem M61/35

Közben az üzemanyagunk elfogyott, német alakulatoktól és gyárak-tól szerzett üzemanyaggal Salzburgtól 8 km-re jutottunk el, ahol Hellebront miniszterrel találkoztam, aki közölte, hogy Zoldi ezredes hollétéről Salzburgban Rakovszki konzultól vagy Wessenmaier követtől kaphatok felvilágosi-tást. A német követ a most felmutatott nyílt parancsot adta és utasított, hogy Halleinban keressem fel az osztályvezetőt. Halleinban Toldi ezredest már nem találtam a német bünügyi rendőrség le akart tartóztatni, s míg ők a né-met katonai hatóságokkal keresték az érintkezést, tekintettel arra, hogy én nekik ellenszegültem, Salzburgnak visszafelé megszöktem. A rendőrség elém telefonált, bevittek Salzburg mellett egy őrhelyre, ott igazoltattak. Sza-badulásom után eljutottam Grabenstettig, s ott a müncheni főkonzulátustól üzem-anyagot és irásban irányitást kértem, mert a németek minden segitséget és támogatást megtagadtak.

Az üzemanyag kérést megtagadták, végül egy magyar katonatiszttől kaptam benzint. Igy jutottam el Kupfsteinig, ahol az üzemanyagom ujból elfo-gyott és igy kénytelen voltam az értékeket ismét elásni. Salzburgban Wessen-maier Landekkbe irányitott, közölte azonban, hogy esetleg Tildi ezredes Hopfgartenben megtalálom. Ezekután gyalog Hopfgartenbe mentem, ott Avar pol-gármesterrel felvettem az érintkezést, tőle üzemanyagot kértem és kaptam. Irányitásom iránti kérelmemre Avar közölte velem az általa észlelteket a men-tett vagyon tekintetében és azt a tanácsot adta, hogy ne Toldihoz, hanem a szerelvényhez vonuljak be. Igy azután én a gépkocsikkal és szállitmánnyal Hopfgartenbe vonultam be. Ugyanakkor érkezett meg a vonat katonai parancsnoka Balogh János csendőr százados St.Antonból, Toldi ezredes parancsára a külön jegyzőkönyvben foglalt számu és mennyiségü ládákat átvette. A többi ládát Avar polgármester a vagonokba rakatta be. A gépkocsikat Hopfgartenbe a menekülő SS katonaság lefoglalta. Az előgb jel-zett teherautó Halleinba Toldi ezredeshez csatlakozott.

Alulirottak igazoljuk a fent előadottak valódiságát.

K.m.f.

dr.Avar László s.k. Légrádi László s.k.honv. Galambos Gyula sk. t.zls.

Biró Vilmos s.k. Gáspár György sk.fővigy.

115457

Yad Vashem mel/35
24

dr.Toldi Árpád
főispán,kormánymegbizott.

dr. Avar László úrh.
polgármester urnak,

Hopfgarten.

Kedves Barátom !

Rendkivül rosszul esett látnom részedről, hogy személyemet és érdekeimet vagy nem lennél képes, vagy talán nem is akarnád kellően tiszteletben tartani alárendeltjeim előtt és meg is védeni, ha ennek sajnálatos ma szüksége a mostani oldatlan viszonyok között felmerülne. Tegnapelőtt póstán küldöttem egy levelet címedre. Az abban irottakat tehát nem ismétlem meg. Ellenben a legutóbbi magánlevelemben kértem szives segitségedet, hogy altisztem felhasználásával magáncsomagjaim ideküldésére intézkedjél. Sajnos több olyan podgyászt kaptam meg, amit egyáltalán nem kértem, kihangsulyozottan kért élelmiszer csomagjaimat, lisztemet pedig nemhogy nem kaptam meg, de ugy látom, hogy azt szándékosan ottartották valaki, sőt még leszegelt ládáim is feltörve, nyitva érkeztek. Zajátz altiszt pontosan tudta, hogy élelmiszereimmel mi van és hol van.

Te fennfiekről, mint biró és a becsület embere nyilván nem tudsz de kérlek nézz után keményen és állapitsd meg, hogy ki ebben a bünbs és a tettest mint betörőt az én utasitásomra azonnal tartóztassa le az ottlevő csendőrségem és adja át tényvázlattal statáriális eljárásra az ottani német csendőrségnek. Nem kétséges ugyanis, hogy a betörés, lopás és sikkasztás itt is ép olyan elvetemült büntetendő cselekmény, mint odahaza. Az illetékesség tekintetében pedig semmi kétség, ezt épen Te jól tudod.

Jelentést kaptam altisztemnek Zajátznak példátlanul fegyelmetlen kijelentéseiről és magatartásáról. Addig is, amig másként járok el vele szemben, elrendelem, hogy a vonatról feleségével együtt azonnal el kell távolitani és megtiltom, hogy ott megjelenjék. Fizetését pengőben három hónapra ki kell fizetni. Sajnálom, hogy ily sulyosan kellett csalódnom ebben a magyarban is.

Az ott levő Galambos zászlóst beosztottam és kineveztem az őrség parancsnokának helyettesévé. Erről szóló rendeletemet itt küldöm.

Ercse főbiztos urnak, mint a vagyon pénzügyi őrzőjének elrendeltem az ékkövez három kazetta ide szállitását. A követendő eljárásra a hozzá intézett rendeletemben részletesen intézkedtem. Ezt a szerint hajtsa végre.

A vonat az általános helyzetre tekintettel is ott kell maradjon egy ideig még Hopfgartenben. Az Inzbruck-i kormányzóval megtárgyaltam az ügyet, s szükség esetén megfelelő intézkedések meg fognak történni.

Balogh századost most ismételten megbiztam azzal, hogy a nála felirt csomagjaimat hozza el. Légy ebben kérlek uri barátsággal segitségére.

A vonaton szállitott baromfimat ezennel és térités nélkül átadom Neked.

Ismételten kérlek ezutan is, hogy támogassatok itt, idegen országban és annyira megnehezült munkámban fegyelmezetten és becsületesen. Hiszen a szájjártató hitványok nem is képzelik, milyen hallatlanul nehéz a feladatom, illetve feladatunk. Affelől pedig biztosak lehettek, hogy mindent megteszek az értékek meg és átmentése érdekében a jövő számára és én ki fogok tartani ebben a törekvésemben a végsőkig. Erre kérlek benneteket is elsősorban Tégedet, mint magyar birót és helyettesemet.

Köszöntelek benneteket magyar testvéri szeretettel

St.Anton, 1945.évi április hó 27.-én.

dr.Toldi s.k.

A fenti rendelkezés értelmében dr.Balogh János m.kir.csendőrszázados dr.Toldi Árpád csendőrezredes részére való átadás végett átvettem

./.

115458

Yad Vashem M61/35

a dr.Zolnay Béla őrizetére bizott értéktárgyakat: 1 db.fül nélküli vaskazetta, 1 db. brilliánssal és drágakő feliratással ellátott vaskazetta.

Hopfgarten, 1945.április 27.-én.

dr.Avar László s.k.
dr.Balogh János szds.s.k.
dr.Zolnay Béla s.k.
Jeszenői István s.k.

115459

Yad Vashem M61/35 15

Másolat a Molnár János p.ü.az ml.sz által készített rakodási jegyzékről.

1./Drb.69142.E.1-95.
2./MAV.134.715.E.96-109.
3./MÁV.144.ooo.E.2oo-27o.
4./IT.1.133.599.E.271-374.
5./FR.268.738.E.375-458.
6./DRB.55438.E.459-623.
7./MÁV.174.137.E.624-684,PB.3 ládája,1 írószekrény.
8./MÁV.13o.oo4.E.685-83o,17 ktg.sátor,2 E.F.-el-2 E 4 zsák cuza.
9./FR.2o7.557.E.831-9oo.E.tégla 1.
1o./Belga.121.3o7.E.9o1.1113,13 drb.iró,7 szamológép és 1drb.fotéra.
11.MAV.123.559.E.1119-1272,sátorlap 25,25,15-35 drb.
12.MAV.127.26o.E.1273-1441.Ep.3.
13.Drb.6533.E.1442-1566.sátorlap ktg.Pb.ur által berakott ruha,vegyesáru.
14.It.1.o27.391.R.-1-95.Győr város tulajdona,Varosi muzeum Győr,1o láda 1 ktg.zsazlé,kép kötegenként 21,29,17,15,15,2o,11,11,23,11,1o,14,24,14,22,17,12,2o,22,23,24,11,14,18-25 egyetemben.
15./DRb.91482.At nem valogatott értékek szombathelyről és Pb.ur által berakott xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx ruha,óra stb.tárgyak,azonkivül R.1o7142.
16./MÁV.113.513.P.1-115,E,o.1-3, 2a.o.1-5,k.o.1,kasb.13.F.o.13.irógép5, kas-o3,tavcső 1,3ó.1-7,kép 1-2,régiség 3,fényg.3,perien 1,
17./MÁV;129.o52.P.281.364 ig.za.ó.7-12,f.ó.4-8,E.o.9-13,k.o.E.eksz.1-7 ekaz.1.fg.1-2,zsé.6.cbr.é. éséb.
18./Caeh S.2.17o13.A kocsiba berakott P.116-2oo t láda és a többi tárgya polgármester Ur parancsara kirakva,zsé.13-16,kó.3 és5 f.ó.9 és 12,é.ó. 16,17,12,19,21,kzsó.6-8,tavcső3,ékaz.2-12,fényg.4-5,bé.9-13,radió 1, szemüveg 1-8, porcell nak jelezett tavcső és 13 zsák cuza elhelyezve a 19/ Fr,75o54. számu kocsiba.Hiradó szerv miniszter rendeletére.P.365-542 ig kitöve.
2o./Drb.73o3.R.96-127 ig loó és Pb.ur által berakott tárgyak.
21./Drb.78155.86o drb. magyar perzsaszőnyeg /valogatott.
22./Már.136.533.985.drb.magyar perzsaszőnyeg /valogatott/ és cuza 17 zsák és müv.képek.
23./129.711.Fr.1o18 drb.keleti perzsaszőnyeg valogatott,/ebből polgármester ur a személyek befogadása céljából kirakott 8 nyan
24./Drb.24o14.fóligrakva át nem valogatott személyi áruval pőrség van be.
25./ BMB.3.63o16.széna,szőnyeg és csőrség élelmezése.
Vilhelmsburg,1945.április 1.én Molnár János s.k.szemlész.P.d.Más leltári jegyzék nem volt.Ezt Molnár szemlész sajat igazolására kiszitette,igy ne tartalmazza a szörmeárut se,.Dr.-var s.k.

Másolat az aranytargyak rakodási jegyzékéről.

1./M.A.V.125.158.csö.hadnagy 11,ar.ó.24,23,2o,19,-4.
2./Drb.24o14.p.őr:8.Ar.ó.26,1,31,29,- 4.
3./ Drb.73o3.Ar.ó.9,22,2,27,- 4.
4./Drb.6533.1o.sz.láda p.urnak kiadva.Ar.ó.15,5,12,1o,- 4..
5./MAV.13o.324.Pb.13.Ar.ó.32,6,2,25,-4.
6./Fr.75.395.püőr.1o.Ar.ó.29,11,17,16,13,18,4,14,- 4.
7./ Drb.78155.csó.1o.szem.1.ékaz.1o,15,27,22,25,17,2o,21,24,Ep.1.-9.-1.
8./Drb.55438.Ar.ó.3.34,7,33,3o,21,35,.xxxx Ekaz.18.- 7.-1.
9./.Má.V.113.513.Ekaz.26.23.14.16.19.12.11.18.- 8.
Összesen Ar.ó. 35.Ekaz.18.Ep.1.- 54 láda összesen,- arany pénz 1 láda,1 kosár fémóra.

A tuloldalon felsorolt vagonokban elhelyezett értéktáskákból a mai napon az alább felsorolt jelzésü ládákat raktuk át a 1913o7 számu vagonba:Ar.ó. 16,6,32,11,18,14,29,2,13,4,17,25,31,23,19,2o,2o,1o,Ar.9.Ezüst pénz 1 láda fémóra 1 kosar.Ekaz.17,22,21,27,24,25,2o,1o,15.1 láda aranypénz és 1 láda arnyóra ar.24.,mely a jegyzőkönyv szerint ar.ó.28.számu jelzéssel Biró Vilmos min.számvizsgáló őrzésére volt bizva átadatott.Werfen,1945.Május 26.án.Jenszenői István sk.k.Biró Vilmos s.k.

yad vashem M61/35

Másolat a készpénz vagyonról készült kimutatásról.

Magyar Polgári Bizottság. Werfen. Kimutatás a m.kir. Belügyminisztérium XI. Ügyosztályának kezelésében levő kézipénztári valutákról. L. folyószám államvagyon a tisztviselők fizetésének biztosítására pengő 260.484.78. amerikai dollár 44.639. sweiczi frank 52.36[illegible]. angol font 84 font 70 schi palesztiniai font 10 folnt 3.500 millreisz. kanadai dollár 66, svéd koron 5, reichs marka 15. Jegyzet. A készpénz vagyont is az amerikai hadsereg rendelkezésére bocsátotta, így a tulajdonjog és az igénybevétel tekintetben az amerikai hatóságok fognak rendelkezni a nemzetközi jog és megállapodások alapján. Dr. Avar László s.k. Dr. Mingovits s.k. p.ü. tanácsos. Biró Vilmos s.k. min. számvizsgáló.

Másolat hiteléül:

Marton Latinka

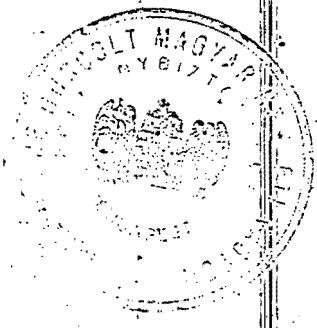

115461

Yad Vaslem M61/35 54

Dr. Nyárády Miklós
Magyar Pénzügyminiszter, Bpest

Bo/T-145/1947.

T e r v e z z ü k:

Dr. Nyárádi Miklós urnak,
Magyar Pénzügyminiszter,

B u d a p e s t.

Miniszter Ur!

A Magyar Nemzeti Bank aranykészletének Frankfurt a/M-ból történt hazahozatalával kapcsolatban az aranyőrzésében és hazaszállitásában résztvett amerikai katonák részére átnyujtandó ajándé céljára 1946.augusztusában több aranyórát szereztünk be, melyek egy része tudomásunk szerint jelenleg a Németország amerikai övezetében müködő magyar visszaszolgáltatási misszió ~~érizetében~~ birtokában van.

Tekintettel azokra az érdemekre és nagy személyes szolgálatokra, melyeket Bankunk aranykészletének hazaszállitása körül Dr. Hahn Sándor ~~Szfév~~ szikesfőrdnyi tanácsnok, a magyar misszió vezetője tanusitott, hálánk és megemlékezésünk jeléül egy aranyórát ajándékképen nevezettnek óhajtanánk átnyujtani.

Felkérjük ezért Miniszter Urat, hogy-amennyiben ezt maga részéről is helyesnek találja - sziveskedjék felhatalmazást adni arra, hogy az emlitett órák egyike Dr.Hahn Sándor ~~Szfév~~ szikesfőrdnyi tanácsnok~~nak~~ urnak a Magyar Nemzeti Bank ajándékaként kiszolgáltassák.

Budapest,1947.augusztus hó .- n.

VIII.8.K.
Hay.

Látta 1947 AUG. 12
Üzletvezetőségi iroda

1947 aug. -9.

1947 aug. 12.

Az elnök úr és Büchler alelnök úr kérése alapján
VIII.8 Hay

115462

Yad Vashem M61/33 52

Jelentés

az amerikai zónában zárlat alatt lévő zsidóvagyon ügyében folytatott tárgyalásokról.

אוניברסיטת
המרכז לתעוד הסטורי

Az amerikai Főparancsnokságnál különböző tárgyalásokat folytattam, a Felsőausztriában zárlat alatt lévő zsidóvagyon tárgyában.

Tárgyaltam Marget ezredessel, a Finanz-Division vezetőjével. Marget ezredes volt az, aki a nyár folyamán, mint a 24 vagonos aranyvonat ügyében kiszállt Bizottság tagja, először észlelte azt, hogy az ugynevezett aranyvonat zsidó eredetü, t.i. észrevette, hogy több vagon mennyiségü zsidó zsinagógákból összegyüjtött és onnét elhurcolt ezüst és arany tóradisz van, továbbá serlegek, menórák és szagoló kegyszerek. A kutatást tovább végezve rájött arra is, hogy magántulajdont képezett nyakláncok, medailonok vannak, Dávid pajzsos, héber és magyar bevésésekkel.

Marget ezredes felhivta a Bizottság figyelmét arra, hogy ez az ingóság az elhurcolt magyar zsidóktól ered és jelentette ezt azonnal a Főparancsnoksághoz, mely után Clark tábornagy elrendelte az őrizetbevételt, illetve a ládák, stb. lepecsételését és egy sziklapincében való biztonságba helyezését, Salzburg mellett.

Tudomásunk van arról, hivatalos helyről származó információk alapján, hogy az összes ékszereket, arany- és ezüstnemüeket, egy millanói ékszerésszel becsültették fel, aki az egész komplexumot 300 - 350 millió dollárra becsülte. Marget ezredes, aki jó zsidó, szivesen áll a jövőben is rendelkezésemre, bár a tisztázandó elvi kérdések fölött, nem az ő osztálya, hanem más osztály dönt.

Marget ezredes beajánlott a Reparation and Restitution Branch vezetőjéhez Felix T. Simpson őrnagyhoz, aki alá tartoznak az összes jóvátételi és hadizsákmány ügyek.

Simpson őrnagynál 2 izben hosszabb ideig tárgyaltam és ott a következőket tudtam meg.

Európa sok kisállama, valamint a legkülönbözőbb nemzetiségü vállalatok képviselői interveniáltak már és kérték a maguk számára biztositani ezt az aranyvonatot, illetve annak egyes részeit, valamint egyéb magántulajdonokból eredő magyar ingóságot.

Mindezeken felül azonban a legsulyosabban esik latba az, hogy az oroszok hivatalosan közölték velük, miszerint az össz elhurcolt magyar ingóság német katonai tulajdon lett azáltal, hogy azt a német katonaság hurculta el Magyarországról és igy ők /az oroszok/ ezen ingóságokat ugy tekintik, mint orosz hadizsákmányt és teljes egészében való kiadatását saját részükre követelik.

./.

115463

אוניברסיטת חיפה
המרכז לתעוד הסטורי

yad vashem M61/35 53

Simpson őrnagy közölte azt, hogy tudomása szerint a nyugati Szövetségesek álláspontja az, hogy elismerik a magyar zsidóság tulajdonjogát ezen ingóságok tekintetében és azt hiszi, hogy amennyiben a zsidóság ezen ingóságokat, mint egyházi és magánvagyonát visszakövetelné, de nem kivánná annak Magyarországra való szállitását, ugy teljes eredménnyel biztatna ilyen lépés. Feltéve természetesen azt, hogy a magyar zsidóság összeségének olyan képviselete járna el ugy a katonai mint a polgári amerikai Hatóságoknál, amelyet ugy a magyar Kormány, mint a budapesti Kontroll Komissió amerikai és orosz sectiój elismertek.

Simpson őrnagy kért arra, hogy megfelelő, a fentirtak szerinti meghatalmazások birtokában a közeljövőben ismét keressem fel és ő, mint az amerikai katonai Hatóság erre hivatott legfelsőbb végrehajtó szerve, szivesen áll rendelkezésemre.

Ugyancsak tőle kaptam azt az információt, hogy amennyiben egyes hitközségek, vagy kulturális intézmények a tőlük elrabolt kegyszerek pontos leirása alapján felismernék a zárlat alatt lévő ingóságok között az illető holmit, ugy ennek kiadatása nem lenne nehéz feladat számára.

Simpson őrnagy szerint ugyan Magyarország nem ellenséges állam, de az országból elhurcolt ingóságok "en masse" egyelőre a Szövetséges Hatalmak közös hadizsákmányának tekintetnek és csak a békeszerződésekben lesz lefektetve, hogy ezen ingóságokkal mi történjék, melyik Szövetséges Hatalom, vagy annak melyik kedvezményezettje fogja a magyar ingóságokat jóvátétel törlesztésre fordithatni vagy pedig ezen ingóságoknak melyik részét fogják mint magántulajdont az igazolt tulajdonosának visszaadni.

115464

Yad Vashem m61/35 55

honvédelmi miniszter.
52 szám.
eln.15.- 1944

I.

Zsidó vagyontárgyak áruk és anygok igénylésénél követendő eljárás szabályozása.

Valamennyi m.kir. honvéd hadtest /kerületi/ parancsnokságnak
Székhelyeiken.

Budapest,1944 évi junius hó 19-én.

A m.kir.pénzügyminiszter ur a jelen rendeletemhez mellékelt 186.797/1944.VI.fő.P.M.számu körrendeletével a zsidó vagyonbejelentések feldolgozásával kapcsolatban szabályozta a pénzügyigazgatóságok eljárását olyan esetekre is,ha honvéd alakulatok a zsidó vagyonokból egyes vagyontárgyakat,árukat és anyagokat igényelnek. Az ilyen igénylésekkel kapcsolatban az egyes honvéd parancsnokságok teendőit a következőkben szabályozom:

1./ A hdt./:ker:/ pság-ok a területükön lévő pénzügyigazgatóságoknál a zsidó vagyonbejelentésekbe és a zsidó vagyonokról készitett leltárakba tekintsenek be és azokról a vagyontárgyakról,árukról vagy anyagokról,amelyek honvédségi célokra felhasználhatók,készitsenek külön-külön pénzügyigazgatóságonkint és azon belül anyagnemenkint összesitett kimutatásokat.A kimutatások másolatait minden hónap 5.-éig "Gy" jelzéssel ide /:III.Csfség:/ a hdt./:ker:/ parancsnokságok terjesszék fel.Ha az egyes pénzügyigazgatóságok a zsidó vagyonok leltározását befejezték, a hdt. /:ker:/ pság.az utolsó kkmutatás felterjesztésekor ezt a körülményt is jelentse. Az igy megállapitott anyagból való gazdálkodást magamnak tartom fenn.

2./ Megengedem,hogy anyagi anyaalakulatok, a H.M.rendelettel mozgósitott alakulataik részére igényeljék a kellálladékra hiányzó cikkeket vagy anyagokat. A hdt. /:ker:/ pság-ok az igényléseket a szükségesség /kellékálladéki hiány-e?/ és mennyiség szempontjából elbirálják,ennek megfelelően záradékolják és az igénylő alakulat egyidejü értesitése mellett az illetékes pénzügyigazgatóságnak továbbitják. Az igénylő alakulat a pénzügyigazgatóság értesitése alapján gondoskodik arról,hogy a rendelkezésre bocsájtott cikkek és anyagok átvétele szabályszerü átadási és átvételi okmányváltással foganatositassék. Az átvétel alkalmával a pénzügyigazgatóság közli a téritési összeget is. Ha a megállapitott téritési összeg a rögzitett,illetőleg a hivatalos forgalomban megállapitott áraknak megfelel,az alakulat a G-19.jelzésü Utasitás I.Rész 25 §-ában emlitett 33.sz.melléklet szerinti kimutatásnak megfelelő előterjesztést tesz a hdt. /:ker:/ pság,hadbiztosához a téritési összeg átutalása iránt az e célra rendelkezésre bocsájtott RM.hitel terhére. Ha azonban az illetékes alakulatnak a téritési összeg tekintetében észrevétele van,ezt jelenti a hdt./:ker:/ pság-nak,amely az ügyet a 8.500/1940.H.M.sz.rendelet

Yad Vashem M61/35 J6

...delmi miniszter.

...igénylés

/:megjelent a H.K.Szab.rend.1940.évfolyam 33. számában:/ rendelkezéseinek értelemszerü alkalmazásával az illetékes pénzügyigazgatósággal együtt rendezi és a téritési összeg átutalásáról a fent megállapitott módon intózkedik.

3./ Az alakulat az átvett vagyontárgyakat.árukat és anyagokat a megfelelő anyagleltárba bevételezi és a 14.776/M.III. Csfség.-1944.sz.rendeletre felterjesztendő anyagi helyzetjelentésbe felveszi /betudja/.

4./A jelen rendeletem alapján nem lehet olyan vagyontárgyakat,árukat és anyagokat igényelni,amelyek a zsidó vagyonokból külön rendelkezés folytán már igénybe vétettek,vagy a jövőben esetleg igénybevétetnek. /Ilyen vagyontárgyak ezidő szerint a gépkocsik, a kerékpárok és rádiók./

5./Az egyes alakulatok ezentul csak a jelen rendeletben előirt módon igényelhetnek zsidó vagyonokból vagyontárgyakat, árukat és anyagokat, az egyes honvéd személyek igénylését megtiltom.

6./ A hdt./ker./ pság-ok gondoskodjanak arról,hogy a jelen rendeletemben foglaltakról az alárendelt alakulatok sürgősen tudomást szerezzenek és ahhoz szigoruan alkalmazkodjanak.

1 drb.melléklet.

A miniszter helyett:
Ruszkiczay-Rüdiger s.k.
vezérezredes

A másolat hiteléül:
Budapest,1944 évi szept...

pü.irodatiszt.

115466

Yad Vashem M61/35
57

Magyar királyi Pénzügyminiszter.
186.797/1944 szám.
VI.

K ö r r e n d e l e t

a leltározandó zsidó ingóvagyonból katonai alakulatok részéről történő igényléseknél követendő eljárás tárgyában.

Valamennyi pénzügyigazgatóságnak és pénzügyigazgatósági kirendeltségnek Székhelyeiken.

A m.kir.honvédelmi miniszter ur a honvéd hadtest/kerületi/ parancsnokságokhoz intézett s a jelen körrendelethez mellékelt 27.852/1944 eln. 15.sz. rendeletében szabályozta a zsidó vagyontárgyak,áruk és anyagok igénylésénél a katonai alakulatok által követendő eljárást. A honvédelmi miniszter ur emlitett rendeletével kapcsolatban a következőket közlöm:

Ad 1./ A vagyonbejelentésekbe és a zsidó ingóságokról felvett leltárakba való betekintést az illetékes hadtest parancsnokság megbizottjainak lehetővé kell tenni. A hadtest /kerületi/ parancsnokságok által a honvédségi célokra felhasználható ingóságokról készitett kimutatásokba felvett vagyontárgyakból, árukból,anyagokból a 2.pont alatti eseteket kivéve, rendelkezésem nélkül semmit sem szabad kiszolgáltatni.

Ad 2./A honvédelmi miniszter ur rendeletének 2.pontja értelmében bizonyos vagyontárgyak,anyagok stb. kiszolgáltatására csak mozgósitott katonai alakulatok tarthat igényt az illetékes honvéd hadtest /kerületi/ parancsnokság megkeresése alapján. Ingóságokat csupán az alakulat kellálladéka hiányainak pótlására lehet kérni. Kellálladék alatt az alakulat előirásszerü felszerelése értendő. Természetesen csak hiányok pótlásáról lehet szó és nem arról,hogy az esetleg teljesen hiányzó kellálladék a zsidóvagyonból szereztessék be. Ha tehát nagyobb hiányok pótlását kérik,az igazgatóság távbeszélőn kérjen utasitást a pénzügyminiszterium VI.főosztályától. A kiszolgáltatás természetesen csak a kérdéses ingóság rendes /kereskedői/ forgalmi értékének megfelelő ártérités ellenében történhet. A rendelkezésre bocsátott ingóságokat szabályszerü nyugta és ellennyugta mellett az igénylő alakulat veszi át és ha a pénzügyigazgatóság által megállapitott térités mérve ellen észrevétel nincs,haladéktalanul gondoskodik arról,hogy a hadtest /kerületi/ parancsnokság a térités összeget kiegyenlitse. Ha a térités mérvére nézve vita merül fel, a térités összegét a 8500/1940 H.M. sz.rendeletben / Budapesti Közlöny 1940. évi 89 sz./ szabályozott becslési eljárással kell megállapitani.

115467

Yad Vashem M61/35
58

A térités elvben a pénzügyigazgatóságnál fizetendő. Az igy befolyt összegeket az igazgatóság a 157.880 sz. "Zsidóvagyonok letéti számla, Budapest" elnevezésü postatakarékpénztári csekkszámlára fizesse be.

ad.5/ A fenti rendelkezéseken tulmenően honvédségi alakulatok részére ingóság kiszolgáltatásának helye nincs. Amennyiben egyes helyben állomásozó alakulatoknak olyan fogyasztási jellegü - tehát nem a felszerelésükhöz tartozó - anyagokra van szükségük, amit az alakulatok szabály szerint is helyben vásárolnak meg /mint pl. kenőanyagok, tisztiszer stb./, ha az ilyen anyagok sem keresztény, sem vállalati vezető által üzemben tartott volt zsidó üzletben nem szerezhetők be, azokat az alakulatoknak kivételesen készpénz fizetés és az illetékes honvéd állomásparancsnokság igazolása mellett ki lehet szolgáltatni, de csak akkor ha kisebb mennyiségről és nem tartós készletről van szó. Az ellenérték befizetésére a 2. pontban foglaltak az irányadók.

Amennyiben honvéd alakulat beszállásolás cimén igényel - akár a kiutalt zsidó lakásban hagyott, vagy az összegyüjtött ingóságokból - bizonyos berendezési tárgyakat, az alábbi eljárást kell követni.

Csak azokat az ingóságokat lehet rendelkezésre bocsátani, amik a beszállásolási szabályok előirásai szerint a beszállásoló alakulatnak, vagy katonai személyeknek igényük van. Minthogy a beszállásolási kötelezettség a községeket, városokat terheli, a rendelkezésre bocsátott ingóságokat leltár mellett a községi elöljáróság /polgármester/ kiküldöttjének jelenlétében és aláirása mellett kellátadni. A közigazgatási hatóság által aláirt leltárakat az igazgatóság külön tartsa nyilván. A beszállásolás cimén igénybevett zsidó lakásokban visszahagyott és beszállásolási előirások szerint szükségtelen ingóságok a 147.310/1944 P. M. VI. sz. körrendelet szerint kezelendők. Amennyiben nagyobb számu tiszti lakás céljaira igényelnének beszállásolás cimén berendezési tárgyakat, tiszti szálló létesitésére kell törekedni és ennek céljaira a beszállásolási előirások szerint igényelhető berendezési tárgyak a tiszti szállót fenntartó város /község/ teljes felelőssége mellett - mint fentebb - rendelkezésére bocsáthatók. Minden esetben az ilyen helyiségek mint a pénzügyigazgatóság raktárai kezelendők és a pénzügyőri közegekkel idő közönkint tartandó szemlék formájában ellenőrizendők.

Német katonai alakulatok beszállásolási igényléseinél ugyancsak a fentiek az irányadók, vagyis részükre is csak a honvéd alakulatok megillető elbánás biztositható, ennél többre tehát igényt nem tarthatnak. Tekintettel arra, hogy a német katonai alakulatoknak beszállásolási előirásaik nincsenek, a német szállásparancsnokság, az illetékes honvéd állomásparancsnokság és a pénzügyigazgatóság kiküldötteiből alakitandó bizottság állapitsa meg a honvédségi beszállásolási rendelkezések alapján azokat az irányelveket, amiknek szem előtt tartásával a német alakulatok

Yad Vashem M61/35

beszállásolási igénylései kielégitendők. A megállapitás alapján - mint fentebb - ugyancsak a község /város/ felelőssége mellett a kérdéses ingóságok leltár mellett átadhatók. A németalakulatok,vagy katonai egyének által már használt és a beszállásoláshoz a fentiek szerint szükségtelen ingóságok ugyancsak a 147.310/1944 P.M.VI. sz. körrendelet szerint kezelendők.

Német katonai alakulatok minden más igénylése esetén azt a választ kell adni,hogy a német - magyar államközi megállapodás értelmében a Wermacht, az SS, a Waffer SS és a Polizei alakulatai a Budapesten székelő Oberquartiemeisteramt Ungarn utján a honvédelmi miniszteriumhoz tartoznak fordulni. A kisebb fogyasztási szükségletek kielégitésénél a honvédség hasonló igényeinél alkalmazandó eljárást kell követni.

Kiegészitésül közlöm még,hogy a fentieken tulmenően bármely katonai hatóság,parancsnokság,vagy intézmény /erődítési parancsnokság,repülőtér parancsnokság, hadikórház, hadm.kormánybiztos, om. kormánybiztos stb./ katonai vonatkozásu igényléseit a honvédelmi miniszteriumon keresztül tartozik előterjeszteni.

Budapest,1944 évi junius hó 26-án.

A miniszter helyett:
Szilágyi Ernő s.k.
államtitkár.

A másolat hiteléül:
Budapest,1944 szeptember 7.

pénzügyi irodatiszt.

M. KIR. PÉNZÜGYIGAZGATÓSÁG

115469

Yad vashem M61/35
60

Dr.Nyárády Miklós
Magyar Pénzügyminiszter, Beest

Bo/T-145/1947.

T e r v e z z ü k:

Dr. Nyárádi Miklós urnak,
Magyar Pénzügyminiszter,

B u d a p e s t.

Miniszter Ur!

A Magyar Nemzeti Bank aranykészletének Frankfurt a/M-ból történt hazahozatalával kapcsolatban az aranyőrzésében és hazaszállitásában résztvett amerikai katonák részére átnyujtandó ajándé céljára 1946.augusztusában több aranyórát szereztünk be, melyek egy része tudomásunk szerint jelenleg a Németország amerikai övezetében müködő magyar visszaszolgáltatási misszió ~~érizetében~~ birtokában van.

Tekintettel azokra az érdemekre és nagy személyes szolgálatokra, melyeket Bankunk aranykészletének hazaszállitása körül Dr. Hahn Sándor ~~Szfőv.~~ szekesfőrárosi tanácsnok, a magyar misszió vezetője tanusitott, hálánk és megemlékezésünk jeléül egy aranyórát ajándékképen nevezettnek óhajtanánk átnyujtani.

Felkérjük ezért Miniszter Urat, hogy-amennyiben ezt maga részéről is helyesnek találja - sziveskedjék felhatalmazást adni arra, hogy az emlitett órák egyike Dr.Hahn Sándor ~~Szfőv.~~ szekesfőrárosi tanácsnok~~nak~~ wenake a Magyar Nemzeti Bank ajándékaként kiszolgáltassék.

Budapest,1947.augusztus hó .- n.

VIII.8.K.
Hay.

Látta 1947 AUG. 12
Üzletvezetőségi iroda

1947 aug. -9.

1947 aug. 12.

Az elnök úr és Büchler alelnök úr kérése alapján
VIII.8 Hay

115470

Yad vaskun mel /25 Magyar hajos 1654-225
Bp. 1117 Ipinyi 40/C
61

AMERICAN JOINT DISTRIBUTION COMMITTEE
V., Sas ucca 14.
BUDAPEST.

Cableaddress:
Jointfund-Budapest.

Budapest 1947 november 20.
Tel.: 127-265.

Stöckler Lajos urnak,
a Magy.Izr. Orsz.Irodájának elnöke,
Budapest VII.,
Sip-ucca 12.

Csatoltan átszármaztatjuk az aranyvonat ügyében newyorki központunktól f. hó 12.-i kelettel, Mr. Leavitt alelnök aláirásával ellátott levél másolatát mellékletével együtt.

Melléklet.

Tisztelettel
Lavánthy

Bepei 1949 I 14 én közli Engler Mápiával
a Jewis Agency megbizottjával - amikor a 36 láda
Francia aranyról kér információt -
Tudomásom szerint a magyar zsidó értékek
" árverése folyik Amerikában. Milyen modon
kapják meg a vételárat ?

A J.D.C. alelnök 1000.000 dollárosz közlése hamis.
minimum 350-400,000,000 volt - talán a kamatokat
kapja a magyar zsidóság

115471

Yad Vashem M61/35
62

New-York, 1947. nov. 12.

American Joint Distribution Committee

Magyarországi Izr. Orsz. Irodája

és

Zsidó Helyreállitási Alap,

Stockler Lajos elnök.

Aut. Orth. Izr. Orsz. Iroda,

Kahan Frankl Samu elnök,

Zsidó Elhurcolt Javak Hazahozatali Bizottsága,

Dr. Reiner Imre elnök.

Budapest

Uraim,

elismerjük, okt. 27.-i táviratuk vételét, melyben ismétlik eredeti álláspontjukat, hogy az u.n. Magyar Aranyvonat értékei a magyar zsidóság törvényes tulajdonát képezik és a magyar zsidók rendelkezésére bocsátandók.

Nem tehetünk mást, minthogy ismételjük azt, hogy nincs módunkban megváltoztatni az Egyesült Államok ausztriai megszálló erői által hozott határozatot, melyel ezeket az értékeket a Nemzetközi Menekültügyi Szervezetnek adták át, hogy a Jóvátételi Egyezmény értelmében, hogy a német politika nem repatriálható áldozatait segélyezzék. Az Egyezmény feltételei értelmében mi, mint egyike a két megváltott tagállat tesztjét [illegible] át az értékeket a magyar zsidóságnak, minthogy a mi megbízási feltételeink nagyon világosak. Rá szeretnénk mutatni arra, hogy ha az Aranyvonat értékeit a magyar zsidók rendelkezésére bocsátottuk volna Magyarországon, akkor [illegible] világos lett volna, hogy a J.D.C. tekintetbe vette volna a tényt, hogy ezek az értékek a magyar zsidók rendelkezésére állottak és a szerint járt volna el azzal a segélyprogrammal kapcsolatban, amely most Magyarországon folyik. Nyilvánvaló, hogy ha a magyar zsidók egy millió dollárral rendelkeztek volna a segély és szállító szervezet zsidók felsegélyezésére, a J.D.C., tekintettel arra a tényre, hogy a [illegible] tőjén, jogosult volna a [illegible] és azután folytatta volna [illegible] a magyar zsidók [illegible]. Ugyanígy [illegible] nem a J.D.C. [illegible], csak [illegible].

A J.D.C. [illegible] az [illegible] jában a Szövetséges Jóvátételi [illegible] tudjuk megváltoztatni, másodsorban pedig nincs módjában megváltoztatni azt a célt, melyre készletek állagát fordítani fogja. A J.D.C. másrészről továbbra is [illegible] erőfeszítéseinek teljes felhasználásával fogja folytatni a magyar zsidóság segélyezését és rehabilitációját.

Őszinte híve:

Moses A. [illegible]

MAGYAR KERESKEDELMI BANK R.T.

115472

yad vashem m61/35 63

C
O
P
Y

THE AMERICAN JEWISH JOINT DISTRIBUTION COMMITTEE INC.
270 Madison Avenue, New York 16, N.Y.

November 12th, 1947.

Central Board of Jews in Hungary and
Jewish Rehabilitation Fund, Lewis Stoeckler, President
Central Board of the Autonomous Orthodox
Community of Hungary, Samuel Kahan Frankl, President
Committee of Recovering of Jewish Values, Dr. Emery Reiner, Pres.

Gentlemen :

We wish to acknowledge receipt of your cable of October 27th in which you reiterate your original position that the proceeds of the so-called Hungarian gold train are the legal property of Hungarian Jewry and must be placed at the disposal of Hungarian Jews.

We can only repeat to you that we have no power to make any changes in the decision which was made by the U.S. Military Forces in Austria which turned over these proceeds to the International Refugee Organization for use under the Reparation Agreement to help non-repatriable victims of German action. Under the terms of the Agreement, we, as one of the two field agencies, cannot turn over the proceeds to Hungarian Jewry since our terms of reference are very clear. We wish to point out, however, that if the proceeds of the gold train had been turned over to the Hungarian Jews in Hungary, it would have been clear that the J.D.C. would have taken into account the fact that these proceeds were at the disposal of Hungarian Jews and would have conducted itself accordingly in connection with the substantial program of aid which we have been and are now carrying on in Hungary. Obviously, if Hungarian Jewry had a fund of $1,000,000 at its disposal for the use of poor and needy Jews, the J.D.C. in the light of its overwhelming obligations in other parts of the world would have been committed to take this into account and would have conducted its aid to Hungarian Jews accordingly. We do not, of course, present this point of view as a defense of the J.D.C., we merely recite the facts.

The position of the J.D.C. is and must remain first, that it has not the power to change the decision of the Allied Repatriation Commission and second, that it has not the power to change the basis upon which the proceeds of the assets are to be used. The J.D.C., on the other hand, expects to continue to the fullest extent of its resources to bring relief and rehabilitation to the Jews of Hungary.

Sincerely yours,

/s/ Moses A. Leavitt, Executive Vice-Chairman

115473

Yad Vashem M/61/35
67

C O P Y

For Immediate Action
Assigned to :
M.A. Leavitt
H.K. Buchman

I N C O M I N G C A B L E
FROM
B U D A P E S T

Recd & Sten. Oct. 28, 1947

M/PN/BP4/27
Budapest 9105 130 27 0955

TO OUR REGRET WE CANNOT APPROVE YOUR ANSWER TO OUR PREVIOUS AND LAST CLAIMS OF SEPTEMBER RELATING VALUES OF GOLDTRAIN STOP WE UNCHANGED INSIST ON OUR ORIGINAL STANDPOINT REPEATEDLY EXPOSED THAT AUSTRIAN AND FRENCH VALUES OF HUNGARIAN GOLDTRAIN ARE LEGAL PROPERTY OF HUNGARIAN JEWRY STOP WE DEMAND EMPHATICALLY A NEW TO PLACE THE VALUES AT THE DISPOSAL OF HUNGARIAN JEWRY AND TO UNDERTAKE ALL STEPS NECESSITATED STOP AWAITING URGENT ANSWER STOP THE SAME WIRE WE SENT TO YOUR PARIS OFFICE TOO STOP CENTRAL BOARD OF JEWS IN HUNGARY AND JEWISH REHABILITATION FUND LEWIS STOECKLER PRESIDENT STOP CENTRAL BOARD OF THE AUTHONOMOUS ORTHODOX COMMUNITY OF HUNGARY SAMUEL KAHAN FRANKL PRESIDENT STOP COMMITTEE OF RECOVERING OF JEWISH VALUES DR EMERY REINER PRESIDENT

Yad vashem mag/85 kötet

LU MAGYAR KÖZPONTI LEVÉLTÁR

65

PRO MEMORIA

a magyar zsidóság vezetőinek ténykedéseiről a magyarországi zsidóktól elrabolt és külföldre hurcolt aranyértékek és drágakövek ügyében.

I.

A Magyarországi Izraeliták Országos Irodájának és a Magyarországi Autonom Orthodox Izraelita Hitfelekezet Központi Irodájának vezetősége még 1945. nyarán személyesen és írásban fordult a budapesti amerikai misszió vezetőjéhez, dr.Schönfeld követhez és kérte, hogy az amerikai megszállási övezetben lévő ugynevezett "aranyvonat" értékei ne tekintessenek hadizsákmánynak és szolgáltassanak vissza a magyar zsidóságnak.

II.

Több izben fordultak személyesen és írásbeli felterjesztésekkel ugyancsak 1945 év nyarán és őszén Andaházy Kasnya Béla meghatalmazott miniszterhez, mint a külföldre hurcolt nemzeti vagyon kormánybiztosához és felajánlották a hazai zsidóság segitségét annak érdekében, hogy a győztes hatalmak a szóbanlévő aranyvonat értékeit a magyar zsidóságnak szolgáltassák ki. Ettől a kormánybiztosságtól 1945 évi december hó 3-án beadványunkra választ is kaptunk,amelynek egyik része a következőképen szól:

> "Örömmel üdvözlöm,ha az Országos Irodák,mint a magyarországi zsidóság szellemi és eszmei reprezentativ képviselői teljes erkölcsi sulyukkal fellépnek az elhurcolt zsidó értékek visszaszerzéséért folytatandó tárgyalásaink érdekében."

III.

1946 évi január hó 24-én a két Országos Iroda a miniszterelnökséghez javaslatot terjesztett elő, abból a célból, hogy az értékeknek a magyar zsidóság részére való visszaszolgáltatása tárgyában közreműködhessenek egy külön kutató és hazahozatali bizottság létesitésére. Ennek a javaslatnak elintézése gyanánt jelent meg 1946.május hó 27-én az 5950/1946.M.E. sz.rendelet,amely a szóbanlévő bizottság megszervezésére vonatkozó rendelkezést tartalmazza. A két Országos Iroda a bizottság elnökének kinevezésére 1946.évi julius hó 28-án tett a pénzügyminiszternek javaslatot,ez azonban csak 1946.évi november hó 12-én nyert elintézést.

./. 115475

Yad Vashem M61/35

A bizottság tagjai nak kinevezésére 1946.évi december hó 10-én történt előterjesztést a Pénzügyminisztérium ugyancsak majdnem három havi késedelemmel,1947.február 28-án intézte csak el.

Ezek a tények és dátumok szemléltetően mutatják,hogy az 1946.évi január hó 24-i kezdeményezésre a megfelelő szervezet létesitése csak 13 hónappal később, tehát nagy késedelemmel nyert elintézést.

IV.

1946.évi május hó 1o-én Budapesten megjelent Ruffer Gedeon a Jewish Agency kiküldötte és felajánlotta készségét az intervencióra az amerikai kormánynál a szóbanforgó értékeknek a magyar zsidóság rendelkezésére való bocsátására. Nevezett a miniszterelnökségen is megjelent és az ebben az irányban való tárgyalásra és intervencióra irásbeli felhatalmázást kért.A Miniszterelnök Ur nevezettnek az irásbeli meghatalmazást a következő levélben május hó 19-én meg is adta:

"Budapest,19 May 1946. - Jewish Agency for Palestine - 77 Great Russel Street London W.C.1. - We have conducted discussions with your representative, Mr.Gedeon Ruffer, on the matter of the release and restitution of Jewish property carried abroad from Hungary and bein at present on territories occupied by the Allied Powers. - The Government of the Hungarian Republic wants to do everything in its power to render possible the rehabilitation and financial restitution of Jews who suffered to such a great extent under fascist persecution. The Hungarian Government, therefore, requests the directors of the Jewish world-organisation, "Jewish Agency for Palestine" to intervence with the competent authorities of the Allied Powers and make their influence prevail in the interest of the release and restitutions so that these assets may serve the purpose of the social and financial restitution of Jews who fell victims to the above persecutions. - Hum. Ferenc m.p. -Prime Minister of Hungary. - "

V.

1946.junius 19.-én a Jewish Agency londoni irodájától a következő sürgönyt kaptuk:

yad vashem m61/35

"NEGOTIATIONS BETWEEN JEWISH AGENCY AND UNITED STATES AUTHORITIES WASHINGTON FOR RELEASE SALZBURG PROPERTY FAR ADVANCED STOP IN PRESENT STAGE NEGOTIATIONS IMPERATIVE WE OBTAIN DECLARATION FROM HUNGARIAN JEWISH REPRESENTATIVE BODY THAT ASSETS BE MADE AVAILABLE FOR JEWISH VICTIMS OF FASCIST PERSECUTION ON SIMILAR TERMS AS PRIME MINISTERS LETTER TO JEWISH AGENCY STOP AFTER RECEIPT THAT DECLARATION AMERICAN GOVERNMENT EXPECTED AGREE FOLLOWING SCHEME OF RELEASE AND DISPOSAL FIRST IDENTIFIABLE PROPERTY BE SUBJECT TO RESTITUTION LIVING OWNERS CLAIMING SAME SECOND UNIDENTIFIABLE OR UNCLAIMED PROPERTY TO BE USED FOR RELIEF INSIDE HUNGARY AND EMIGRATION RESETTLEMENT STOP AJDC CLOSELY COOPERATING WITH US IN NEGOTIATIONS STOP PLEASE SEND IMMEDIATELY REQUIRED DECLARATION JEWISH AGENCY BERL LOCKER GIDEON RUFFER"

Erre a sürgönyre a magyarországi izraelitik törvényes képviseleti szervei 1946. julius 16-án a következő válaszlevelet küldtek:

"Jewish Agency for Palestine - London - Gentlemen, we confirm having sent you the following telegram: - "With reference to your telegraphic notification of June 18, 1946, the representative organisations of Hungarian Jews request the further intervention of the Jewish Agency and of Joint with the competent authorities of the Allied Powers in view of the valuables, constituting Jewish property, carried away from Hungary during the time of the Fascist persecutions being in accordance with the letter addressed to you on May 1o, 1946, by the Hungarian Prime Minister on behalf of the Hungarian Government, released and returned by the Allied Powers for the purpose of the relief, financial compensation and assistance of the Jews affected by the said Fascist persecutions, Such valuables as can be identified are to be returned to their owners, or in case the owners are no longer living to their rightful heirs. - The way in which the valuables to be released shall be used will be decided by the competent organisations of the Hungarian Jews." - Simultaneously with our letter, we are addressing a letter of similar contents to Joint also.- Budapest july 16.1946. - Yours faithfully Central Board of Jews in Hungary: Dr. Ernest Munkácsi Managing-Director Lewis Stöckler President - Central Board of Aut. Orth. Israelitic Religious Bodies: Dr. Imre Reiner Vice President Legal Adviser Samu Kohan-Frankl President - Hungarian Zionist Federation Dr. László Nagy General Secretary Mihály Salamon

Yad Vashem M61/35
68

Ez a táviratí közlés amellett, hogy a Jewish Agency és a Joint közbenjárását kéri az értékek visszaszolgáltatására külön kiemelei, hogy ezeknek a vagyontárgyaknak felhasználásáról a magyar zsidóság illetékes szervei kívánnak dönteni.

VI.

Időközben a magyar zsidóság vezetőinek előterjesztésére a Nemzetgyülés megszavazta az 1946 évi XXV.t.c.-t amely a Zsidó Helyreállitási Alapot létesitette. Itt is az volt a magyar zsidóság kivánsága és ez bele is került a törvény szövegébe, hogy ebbe az alapba kerülnek majd hazahozataluk után a külföldre hurcolt zsidó értékek is.

VII.

Hogy mennyire az lebegett a magyar zsidóság vezetőségének szemei előtt, hogy ezek az értékek a magyar zsidóság részére biztositassanak, igazolja, hogy ismételt személyes és irásbeli előterjesztés történt, miszerint ezek a hazakerülő aranyértékek és drágaságok mentesittessenek azok alól a korlátozó rendelkezések alól, amelyek egyéb aranytárgyakra és ékszerekre, érmékre stb. fennállanak. Amikor láttuk, hogy az internacionális zsidó szervezetek nehézségeket támasztanak; a Gazdasági Főtanácsa utján a minisztériumhoz fordultunk egy uj rendelet kibocsájtása érdekében, amely lehetővé tenni, hogy a külföldi jogos igények kielégitése után a megmaradó vagyontárgyak a Helyreállitási alapba kerülhessenek. Ezek az előterjesztéseink is csak hosszabb idő mulva - kb. 6 hét után - nyertek elintézést akként, hogy a Minisztertanács a 3400/1946.M.E. 14.§, a 10820/1946.M.E.számu rendelet 10.§-a alapján kivételes mentesitő határozatot hozott.

Tiedes bizonyitja, hogy a zsidóság vezetősége a maga körében lévő magyarsági érdekeinek a képviseletét zsidóság soraiban való biztositásán kivül mindig [illegible]

VIII.

Amidőn 1947.évi febr. utolsó napjaiban arról jött értesités, hogy az Egyesült Nemzetek a szóbanlévő magyar zsidó

MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR

Yad vashem m61/35

69

115479

értékeket az UNO menekültügyi bizottságának akarják átadni, az amerikai és a francia kormánynak a következő tiltakozó táviratot adtuk fel 1947. febr. hó 21-én:

" A Magyar zsidóság alulirott törvényes képviseleti szervei mélységes megdöbbenéssel értesültek arról, hogy a magyar zsidóság tulajdonát képező u.n. aranyvonat értékeit az Északamerikai Egyesült Államok kormánya az UNO menekültügyi bizottságának akarja átadni. Ezért nyomatékosan kérik az Egyesült Államok kormányát, hogy az u.n. aranyvonattal elhurcolt aranytárgyakat, amelyek az USA hatóságainak őrizetében vannak a magyar zsidóság tövényes képviseleti szerveinek bocsássa rendelkezésére. Deportáltságukból hazatért magyar zsidók és az elpusztultak örökösei leghatározottabban visszakövetelik értékeiket. A többire is joggal tart igényt az üldözések által sanyargatott, kifosztott, nélkülöző magyar zsidóság. A Magyarországi Izraeliták Országos Irodája és a Magyarországi Autonom Izraelita Hitfelekezet Központi Irodája."

Ennek a táviratnak szövegét egy kisérő távirat mellett tudomás és eljárás céljából a Washingtoni és Párizsi magyar követségünknek ugyancsak megküldtük, Ez a távirat élesen kiemeli a magyar zsidók képviseleti szerveinek megdöbbenését a szándékolt eljárás felett és határozottan a magyar zsidóság részére kéri vissza az értékeket. Erre a táviratunkra a budapesti Amerikai Követségtől alábbi választ kaptuk:

"The Foreign Service of the United States of America, American Legation Budapest, Hungary, March 13, 1947. - Central Board of Jews in Hungary Sip utca 12, Budapest VII. - Sirs: Your letter of March 1, 1947, concerning the socalled "gold train", addressed to the American Minister, has been referred to me for reply. I am pleased to inform you that the subject has been brought to the attention of the competent United States authorities in Berlin, Vienna and Washington. Very truly yours, Robert C. Folsom, Second Secretary of Legation."

III.

A tárgyban a szóbanlévő kormányokhoz részletes izraeli jogilag alátámasztott memorandumot is benyujtottunk.

Közvetlenül tiltakozó táviratunk elküldése után a Pénzügyminisztériumtól értesités érkezett arról, hogy Nyárádi akkori államtitkár ur New-Yorkból február 25-én a magyar zsidó felekezeti szervek segitségét kérte az elhurcolt javak restitutiójára. Ebből

Yad Vashem M61/35

a célból a maga számára megbizatást és a new-yorki Zsidó Világkongresszusnál intervenciót kért.

A két dátumból nyilvánvaló volt, hogy Nyárády államtitkár ur sürgönye azelőtt küldetett el, mielőtt a mi tiltakozó táviratunk az amerikai kormányhoz, illetve a magyar követséghez megérkezett. Igy elegendőnek tartottuk, hogy február 27-én az amerikai magyar követséghez Nyárády államtitkár ur részére azt a távirati közlést küldjük, amely a napokkal azelőtti tiltakozó táviratunkra utalt. Ami a new-yorki Zsidó Világkongresszusnál való segitségkérést illeti, ezt a pénzügyminiszteriumnak megadott jelentésünkben céltalannak tartottuk, mert épen Nyárády államtitkár ur által hónapokkal azelőtt közöltekből, de a legutóbb hozzánk befutott értesitésekből is tudtuk, hogy ettől a zsidó világszervezettől az értékeknek a magyar zsidóság részére való visszaszerzésére segitség nem kapható.

---- oo ----

A fentebb felsoroztatott, nagyobb vonásokban érintett eljárások és ténykedések tisztán mutatják, hogy a magyarországi zsidóság vezetősége kezdettől fogva ugy a megszálló katonai misszióknál, mint a győztes amerikai és francia kormányoknál, továbbá a magyar kormánynál és a külföldi zsidó szervezeteknél egyaránt annak érdekében fáradozott, hogy ezeket az értékeket a magyar zsidóság részére szerezze vissza. Amidőn ezen akció sajnálatos és az ő hibáján kivül történt elhuzódása miatt olyan értesitést kapott, hogy a győztes hatalmak ezeket a magyar zsidóságtól elrabolt nagy értékeket az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Bizottságának és nem a magyar zsidóságnak akarják átadni, ez ellen azonnal táviratban a legnagyobb nyomatékkal tiltakozott és ismételten ezeknek az értékeknek a magyar zsidóság részére való átadását követelte.

A magyar zsidóság hivatalos vezetősége tehát tárgyilagosan a legtávolabbról sem tehető felelőssé azért, ha ezek az értékek esetleg nem kerülnének vissza a magyar zsidóság részére.

115480

A MAGYAR KIRÁLYI ...

E. 20. sz. zsákban.

Yad vashem m61/35 71
„Különféle letét" 808/170. tételszám

J e g y z ő k ö n y v,

felvétetett 1944. december 5-én az Összekötő Szolgálat Gazdasági hivatal őrizetében lévő ékszereknek és ezüstnemüeknek mennyiségének megállapitásáról, jelen vannak az alulirottak.

A bizottság a következő értékeket állapitja meg:

300 D o l l á r papirbankjegy különféle cimletekben.
22 drb különféle arany ékszer
20 " " ékkőves ékszer
1 " ezüst szivardoboz
28 " különféle ezüst tálca
16 " " tálak ezüst
13 " " kannák "
9 " " cukortartó ezüst
4 " " gyertyatartó "
8 " " ezüst váza
1 " sevleg
20 " ezüst kistányér
12 " likőrős pohár egy darab tálcával
21 " különféle ezüst tárgy /apró/
1 " ezüst cigarettás doboz
1 drb bőrtárca

---

2 db.bronz szobor,11 db.apro üvegtárgy,3 db.ezüstözött tárgy,
1 db.bronz szobor,6 db.üvegtányér,2 db.kis váza,1 db.kis nipp,
2 db.porcelán váza,2 db.porcelán nipp,1 db.bársony ridikül,3 táca,
2 db.kristály váza,4 db.kristály tál,77 db.különféle ezüsttárgy,
1 db.márván szobor,1 db.üvegtál,2 db.ezüstözött kancsó,

A bizottság előtt Végh István testvér kijelenti,hogy a polgári gazdaságihivatal kezelésében egyébb értéknemü nincs,megjegyzi továbbá hogy 1944.XII.4-én és 5-én behozott ruhanemüek között még további értéknemüek vannak,azonban azokat még nem látta.

A bizottság a legutobbi gyüjtésből származó dolgokat megvizsgálta és a tuloldali leltárba foglalta össze:

115481

ÚJ MAGYAR KÖZPONTI LEVÉLTÁR

49

Yad Vashem M-61/32

416 db.azaz Négyszáztizenhat db.különféle ezüst tárgy.

36 db.azaz Harminchat db.különféle ezüst tárgy.
90 db.azaz Kilencven db.különféle ezüst tárgy.

A bizottság ugy döntött,hogy a 300 db.dollárt,a 22 db.aranyékszer a 20 db.ékköves ékszert,valamint 1 db.ezüst szivardobozt a Nemzeti Bank elnökének Temesváry László testvérnek ad át kmtk azzal,hogy azt letétként a N.B-ban helyezze el,mig a többi ezüst nemüt 3 db.ládában és 1 db.fonott kosárban csomagolva ugyancsak a Nemzeti Bank pincéjébe való elhelyezés végett a bizottság a Nemzeti Bankba szállittatja be.A letétjegyet Arnold Richárd testvér veszi örizetbe.

Kmf.

N.B.elnöke.

Föv.nv.és prop.ök.szolg parancsnoka.

Arnold Richard
kiküldött párttitkár.

Vkf.6.oszt.hbs-a.

ÚJ MAGYAR KÖZPONTI LEVÉLTÁR

115482